ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 230 GRD, Енглеска 1,00 GBP

9 770032 339010

25. I 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● 20 ДИН. ● БРОЈ 2039

ЈЕРЕМАЈА У ЕПИЗОДИ: АЛЕКС

Ђурђев

Веровали или не!

ЈЕДАН НОКАТ

НА ПРСТУ ЊУЈОРШКЕ СТАТУЕ СЛОБОДЕ ТЕЖАК ЈЕ 45 КИЛОГРАМА!

МАЈКЕ

ИЗ СТАРОСЕДЕЛАЧКИХ ПЛЕМЕНА НА СЕВЕРОЗАПАДУ АУСТРАЛИЈЕ СВОЈУ ДЕЦУ ЧЕСТО НОСЕ ПОПРЕКО НА ЛЕЂИМА.

БАКТЕРИЈЕ

СТАРЕ 10000 ГОДИНА, ПРОНАЂЕНЕ У АНТАРКТИЧКОМ ЛЕДУ 1974. ГОДИНЕ, ОЖИВЕЛЕ СУ И ЧАК НАСТАВИЛЕ ДА СЕ МНОЖЕ.

КУКЕ ДОГОНА

НАРОДА ИЗ ЗАПАДНЕ АФРИКЕ, ПОДИГНУТЕ СУ ОД КАМЕНИХ БЛОКОВА ПОРЕЂАНИХ ЈЕДНИ НА ДРУГЕ БЕЗ ИКАКВОГ ВЕЗИВНОГ МАТЕРИЈАЛА.

ДЕЛФИНИ

ВЕОМА ИНТЕЛИГЕНТНЕ ЖИВОТИЊЕ ИЗ РОДА МАЛИХ КИТОВА, ДОК СПАВАЈУ, УВЕК ИМАЈУ ЈЕДНО ОКО ОТВОРЕНО.

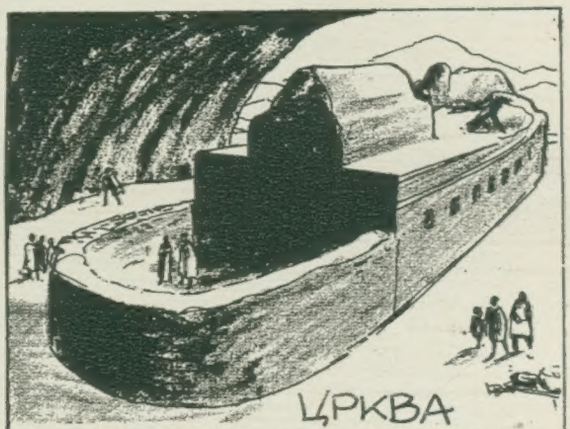

ЦРКВА

ПОДИГНУТА У ЈЕДНОЈ ПЛАНИНСКОЈ ПЕЋИНИ НЕДАЛЕКО ОД ЛАЛИБЕЛА У ЕТИОПИЈИ, ПОДСЕЋА НА НОЈЕВУ БАРКУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● Мартин Шваб, пензионер из Аустрије, ауто–механичар по занимању, направио је себи парни мотоцикл. Из казана који се греје на дрва или угаљ пара иде у турбину. Шваб посебно истиче да парни механизам одлично греје крста при вожњи.

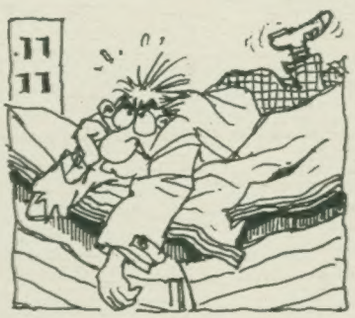

●●● један двадесетогодишњи студент из Хелсинкија који је пао са осмог спрата остао је жив захваљујући томе што је „атерирао" на лимени кров гараже за бицикле. Епилог среће у несрећи: осим неколико поломљених костију младић који је покушао да уђе у своју собу преко крова јер је заборавио кључеве, платиће своју заборавност и са 5.000 финских марака (1.380 долара) – толико кошта поправка крова који му је спасао живот.

●●● нови метод за операције на јетри измислили су јапански стручњаци. Нежно ткиво овог органа реже се јаким млазом сланог раствора пречника 0,1–0,15 милиметара који се ствара под притиском од 20 килограма на квадратни центиметар. Лабораторијска испитивања показала су да се губитак крви

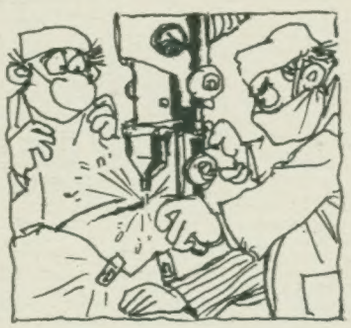

при том смањује на трећину у односу на операције које се изводе помоћу ласера или ултразвука.

●●● катедрала Светог Петра у Риму која се сматра највећим хришћанским храмом на свету, добила је супарника. То је базилика Нотр Дам де ла Пе у граду Јамусукро, новој престоници Обале Слоноваче. Висина куполе ове цркве износи 160 метара, а код Светог Петра 138. Истина, катедрала у Риму може да прими 50.000 верника а афричка само 18.000.

●●● амерички орнитолог Лајонел Хрис дошао је до закључка да међу јужноамеричким и аустралијским папагајима има више „леворуких" који кад једу или узимају различите предмете за то углавном користе леву ногу.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

©1990 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

ХОЛМИЈА ИСП

Између Србије и Црне Горе – по пространству трипут већа од територије којом је тада господарио Његош – настала је књажевина која је имала своје границе, печат, законик, новац, заставу и грб. Њен господар Никола Васојевић био је на добром путу да је признају и Енглези, и Французи и Пољаци. Његошу се та идеја, међутим, није нимало допадала...

Књаз Никола Васојевић, цртеж Сабахете – Беке Масличић према опису из једног писма

Извештаји су били различити. Исписани онако како је појединим бележницима одговарало. Доспели су, тајно и полујавно, и до крунисаних глава, до конзула, паша, полицијских жбира. Чак и до читалаца многих европских новина. Коментари су, разуме се, били различити. И оптужбе, дабоме.

Најтежу је, много година касније, обелоданио историчар проф. др Љубомир Дурковић-Јакшић, један од наших најбољих познавалаца живота Петра II Петровића Његоша. Он је записао овако:

„Његош је позвао Васојевића да дође на Цетиње и одлучно се решио да припреми да се он убије. На путу за Цетиње, у Доњи Загарач, 30. маја 1844. године Васојевића су убили перјаници (Његошеви) Вуко и Тодор Тороман и њихов рођак Мића Тороман, сви из Његуша. Сахранио га је Петар Ћупић, из Загарача."

Одмах по вести о погибији књаза Николе Милошевића Васојевића Његош је, међутим, издао наредбу да се крене у хајку за његовим убицама. Ово, на основу неких Његошевих писама, тврде они историчари који се не слажу с мишљењем да је владика црногорски на било који начин умешан у злочин који се збио на самој граници Црне Горе.

Љубомир Дурковић-Јакшић, пак, даље износи податак да је споменик књазу Николи Васојевићу, подигнут годину дана после његове смрти, порушен 1857. по налогу књаза Данила Петровића, Његошевог наследника.

Ко је, заправо, био књаз Никола Милошевић Васојевић, човек чији су живот и смрт узбудили и европско јавно мнење? О тој надасве необичној личности и његовим још необичнијим подухватима сведочи Радомир Губеринић, хроничар из Ивангорада. Након десетогодишњег истраживања недавно је објавио књигу „Књаз Никола Васојевић" и својим открићима изненадио чак и своје сограђане, посебно оне који су веровали да нема шта не знају бар о историји свога краја.

Свиње и инжењери књаза Милоша

Књаз Никола Милошевић Васојевић рођен је 1797. у селу Лопатама у Лијевој Ријеци, данас Црна Гора. После погибије оца, књаза Станише – 1802. у једној од многих битака са Турцима – већ као седмогодишњак обрео се у Русији, у Одеској губернији. У те далеке просторе стигао је с мајком Јованом, заједно са великим делом племена Требјешана који су избегли из околине Никшића након неуспелог устанка против Турака.

Завршивши војноинжењерску академију у Петрограду, књаз без књажевине дуго службује на Кавказу, као капетан земљомер, бавећи се израдом војних карата за тамошње граничне области. Затим доспева до Цариграда, у службу код руског војног аташеа. По сопственом сведочењу, у руској армији проводи пуних дванаест година, од 1818. до 1830.

Као већ цењен земљомер стиже у Србију и учествује у раду међународне комисије за разграничење Србије и Турске, лета 1830. Ту и остаје на молбу и плаћу књаза Милоша Обреновића и постаје главни инжењер Књажевине. Не задовољава се само израдом мапа, него се чак усуђује да књазу Милошу предложи, врло документован, пројекат о изградњи модерног магистралног пута Београд – Бар. Идеја је занимљива, скупа и опасна јер део пута мора преко турске територије. Милош, књаз са све већом књажевином, никада није волео да излаже ризику ни своју власт а ни касу, те је занесеном књазу са својом књажевином тек у сновима рекао: „Ја оћу и желим да мој инжинир умие и свиње пасти и планове чинити".

Турци су, изгледа, другачије мислили, а никада нису ни били особити љубитељи свиња, те књаз Никола Васојевић постаје генерал квартер мајстер свих сувопутних турских трупа у Европи и султану Мехмеду II служи седам година. Прокрстаривши огромном империјом, стекао је драгоцена искуства која ће му помоћи да досања свој сан о васпостављању своје државе књажевине.

Земљовид у Паризу

Да је Његош тада знао шта потписује, вероватно би судбина књаза Николе Васојевића била сасвим другачија а и сам господар Црне Горе би мирније спавао. Јер, 1835, кад су се упознали, Његош му, на основу Повеље коју је

ОД КОМОВА

нашао у архиву Цетињског манастира, издаје уверење којим се доказује племићко порекло књаза Николе Васојевића, директног потомка књаза Радоње Хумљанина кога је у то достојанство узвисио потоњи цар Србије Стефан Душан Немањић у години 1346. Том приликом песник у Његошу му чак на Орфелинов вечити календар исписује и песму захвалницу.

Немирна духа, вечито у тражењу путева за остварење идеја о стварању своје државе холмије (холм-брдо, Халмија-Брђанија) књаз Никола успева да га именује за енглеског вицеконзула за провинције Босну, Херцеговину и Албанију. Са седиштем конзулата у Новом Пазару. Сјајна прилика да ту отвори прву српску школу на турској територији и почне са припремањем људи за своју будућу књажевину Холмију која ће, како је веровао, бити центар за „васкрс новог Душановог царства": С њим на челу, свакако.

Путник у време кад су и гласови тешко и сасвим непоуздано путовали, зналац тринаест језика, са четири држављанства, Никола стиже и до Лондона, борави у Паризу. Све са циљем да велике

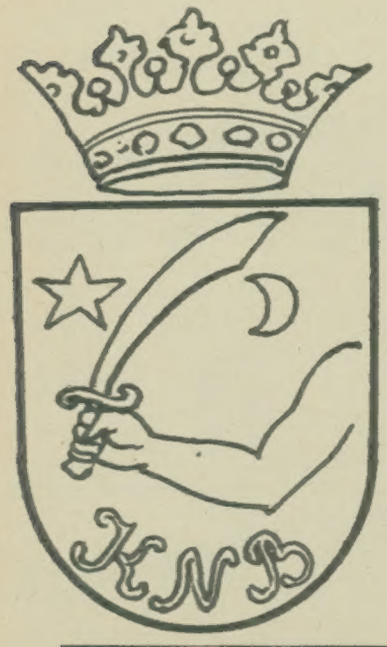

Грб Књажевине Холмије (Васојевића)

силе – пре свега Енглеску и Француску – заинтересује за своју књажевину у настајању. У Паризу објављује чак и земљовид (мапу) своје књажевине. И не губи време чекајући шта ће Французи да одлуче, те ступа у везу са кнезом Адамом Чартористим, вођом емиграције.

После подужег преговарања и договарања, уз помоћ бројних посредника, успева да склопи тајну конвенцију са Пољацима у избеглиштву. Савез је помало невероватан а интереси, веровали су, обострани. Наиме, „питање Холмије за пољске интересе је од изузетне важности, јер ако би се остварило, онда би се у Књажевини Холмији могли подићи магацини за муницију који би се касније користили у акцији за ослобођење Пољске, а тамо би могли организовати и пољску војску која би прво ушла у Галицију, па онда у Украјину, искористила би се помоћ Васојевића за ослобођење Пољске..."

Наравно, и књаз Никола и његова Холмија (Васојевићи) имали би користи јер су Пољаци обећали да ће послати и новац и војску која би завела ред у прилично бунтовном племену. Ствар је, на велику књажеву жалост, пропала из многих разлога.

Потерница вредна 7.000 гроша

Књаза Николу Васојевића ништа није могло да спречи у различитим покушајима да оствари свој наум: модерну и са свим државним својствима регуларну Књажевину Холмију. Без обзира што ни Црној Гори ни Србији никако није одговарало да неко сад прави неку државу тамо где су они мислили да полажу и историјско и природно право.

Документи које наводи Радомир Губеринић кажу, даље, да је књаз Никола Васојевић стао на чело своје Књажевине крајем 1842. и био господар све до своје погибије, 30. маја 1844. Прво је прочистио и новим временима уприличио стари Васојевићки закон, те га свео на дванаест тачака. Границе су биле јасне и недвосмислене „Небо Богу, цару сва земља, а Васојевић од Ножице до Љешнице навијек и амин". У писму свом сину Светиславу књаз Никола те државне црте овако тумачи: „Васојевићи границе од сјевера Колашинцима и Бихорцима, од југа Плавом и Гусињем, од востока Руговом и Пећи, а од запада граниче ријеком Моračом....".

Шематска карта Књажевине Холмије коју је књаз Никола објавио у Паризу...

Као и свака права и правна држава, и Књажевина Холмија (Васојевићи) имала је грб. Новац није, на жалост, сачуван, али по сведочењу се зна да је кован сребрни новац, назван грош, у апоенима од 1, 2 и 5 гроша. На аверсу се налазио лик књаза Николе Васојевића изнад кога је писало: „Бог...сомоној" (Бог са мном). На реверсу је био грб Књажевине Холмије (Васојевића) и назначен апоен гроша.

Да то није била тек пуста играрија, сведочи и податак да су књаз Никола и књегиња Анастасија, његова жена, имали своје печате, основно владарско обележје. Метални печати су, на срећу, сачувани и данас су у поседу њиховог чукунунука Николе Васојевића који живи у Београду.

Време и људи нису успели да сачувају заставу Књажевине Холмије. Зна се да је била крсташ барјак: на свиленој црвеној подлози био је белим концем извезен велики крст. Верује се да је он био истоветан са заставом Бошка Југовића из времена косовске битке.

У међувремену, док својом Књажевином ходи и уводи реда и закона, за необичним владаром – једним од најобразованијих у тадашњој Европи – креће потернице. Турци, рецимо, дају 7.000 гроша свакоме ко га убије или жива приведе властима. Хапсе га у Скадру, пуштају, затим је заточен у Цариграду откуд успева да побегне. Ни Његош га не љуби јер полаже право на територије које је књаз Никола прогласио својом државом...

* * *

Књаз Никола Милошевић Васојевић, без обзира на упорно истраживање Радомира Губеринића, и даље остаје једна од најзагонетнијих личности са ових простора.

Петар Милатовић

НАПОЛЕОНОВА ПОСЛЕДЊА ЉУБАВ

ПРЕВАРА КОЈА ЈЕ ОДЈЕКНУЛА ЕВРОПОМ

Принцеза Карабу, на путу за Америку, украла је бродски чамац и одвеслала до острвца Свете Јелене где је чамио изгнани француски војсковођа и император

Касно увече 3. априла 1817. године веома исцрпљена млада жена закуцала је на врата свештеника у селу Алмондзбери у енглеској грофовији Глостершир. Није знала енглески и у дроњавој егзотичној одећи деловала је некако азијатски. Збуњен неочекиваном гошћом свештеник је одвео свом пријатељу судији Семјуелу Варелу.

Варел и његова супруга пружили су избезумљеној девојци уточиште и сутрадан с пуно такта покушали да сазнају шта јој се догодило. Девојка је одговарала мимиком и рукама. Рекла је да се зове Карабу и да је принцеза са Далеког истока.

Имала је несрећу да је киднапују пирати и продају капетану лађе која је управо кретала за Европу. Када се лађа усидрила у енглеској луци, побегла је и сада лута земљом и проси храну. Ту се Карабу горко заплакала.

Брачни пар Варел, дирнут страдањима отете принцезе, понудио јој је да остане код њих све док се не открије тајна њене националности и ступи у везу с њеним ојађеним родитељима.

Карабу се, бар за енглеске прилике, понашала крајње необично. Захтевала је да сама себи справља храну, није јела месо, пила је само воду и чај. Није спавала на кревету већ на поду, косу је китила шареним перјем и шетала по башти ударајући у даире. Често је скакала у језеро потпуно одевена а једном су је нашли како чучи на дрвету с луком и стрелом у рукама.

Писмо открило тајну

Вест о чудној гошћи Варелових рашчула се по Енглеској и људи који су путовали по Далеком истоку долазили су да је виде и, евентуално, с њом поразговарају. И, мада њен матерњи језик ником живом није био познат, сви су се однекуд сложили да по свој прилици потиче из источне Индије.

После десетак недеља боравка код Варелових Карабу је ишчезла, али су јој брзо ушли у траг: у чувеној бањи Бат она је постала славна личност и украс отменог друштва. Госпођа Варел је хитно отпутовала у Бат и некако наговорила Карабу да се с њом врати у Алмондзбери.

Ускоро потом госпођи Варел писала је извесна госпођа Нил из Бристола која је у новинама прочитала о тужној принцезиној судбини, видела њену слику и сматрала да може да расветли мистерију. Карабу је, наиме, изразито личила на Мери Бејкер која је својевремено живела у изнајмљеном стану у кући госпође Нил.

Када јој је госпођа Варел прочитала писмо, Карабу је бризнула у плач и чистим енглеским језиком признала превару и открила ко је. Њена истинита животна прича била је готово исто тако нео-

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

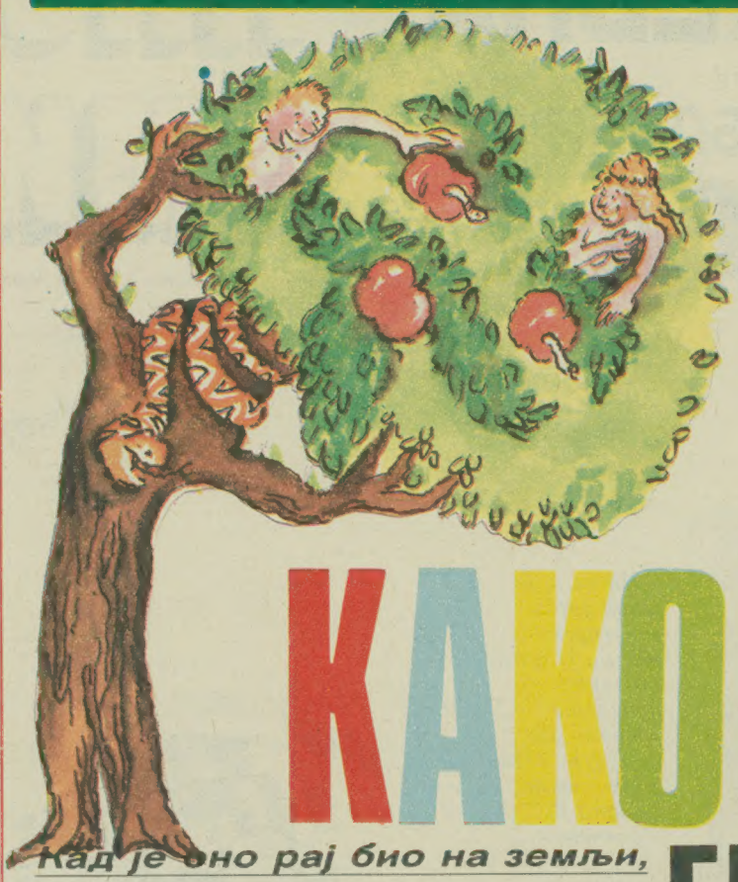

КАКО ПОСТАТИ БЕСМРТАН

Кад је оно рај био на земљи, „у Едему на истоку", „никоше из земље свакојака дрвета лијепа за гледање и добра за јело, и дрво од знања добра и зла". И баш тада због змије, Еве и наивног Адама остаде човек без тог дрвета чији „плод даје бесмртност"

Од тада па довека Адамови потомци који, ето, спознаше добро и зло, вазда ће трагати за оним дрветом што беше „у сред врта".

А зашто је Бог био тако искључив, па је по предању условио: или плодови с дрвета добра и зла, или они други с дрвета живота. Оба никако! Јер, спознавши добро и зло, како сам Бог рече, „човјек поста као један од нас", те је зато ваљало одузети му могућност да буде и бесмртан. И зато је био „изгнан из врта Едемског", „да не пружи руке своје и узбере и с дрвета од живота, и окуси, те до вијека живи".

Тако вели Библија, а научници, вазда сумњичави, налазе да су ову легенду Јевреји готово сигурно преузели из месопотамске митологије. Она се, у ствари, темељи на „прастаром веровању" да дрво далеко надживљује човека. Једући његове плодове човек се нада да би могао досећи тај век, а онда, пуштајући машти на вољу, цени да би то био само корак до бесмртности.

Светиња из рибњака

Још је сумерски митски јунак Гилгамеш био на путу да дрво живота подари људима. Он га је добио од Утнапиштима, „јунака сумерске легенде о потопу", Нојевог претходника, и понео преко реке, али се богови разљутише, један се претвори у змију „те му је отео изронивши из воде".

И колико год је народа на свету, толико је надања да ће неки јунак једном надмудрити богове и препливати ону реку. Човек би се тада напио „небеске росе" и вратио у вртове едемске.

Легенда вели како је ономад, након Адамове смрти, арханђел Михаило поучио Еву да на гробу свог мужа засади гранчицу са чудесног дрвета. Умни Соломон то дрво пресади у свој храм, касније га незналице посекоше и бацише у један рибњак. Ту је лежало све док није требало направити крст за чудесно Христово распеће.

Исус Христос је, иначе, обећао ономе који му остане веран да ће му дати „да једе од дрвета животнога које је насред раја Божјега". Дакле, ми, одрасли у хришћанској цивилизацији, пут до дрвета живота знамо.

Лествe за земљу нашег сунца

Код Кинеза је то, пак, сложеније. „Дрво живота су разна дрвета – бресква, дуд или шљива, односно бамбус на Формози и код племена Ми-јао". Или: „смоква, пипал или бо (Ficus religiosa), под којим је Буда постигао просветљење" је „стабло свијета и стабло живота". За Јапанце је дрво живота „митолошки сакаки". За Скандинавце „јасен је дрво живота и животни кладенац". Тевтонци су веровали да је дрво живота јела или, после, липа. „Јела је касније постала божићно дрво."

И све се тако у човеку меша пред том великом тајном: како постати бесмртан? Како стићи до дрвета живота? И нема ту неких великих мена од давних, прадавних времена до данашњих дана. „Турци именом Тангри – Бог – називају све што је наоко велико, попут великог стабла." А Пуебло Индијанци знају оно о чему сви народи света размишљају да „велика јела подземног свијета пружа љествe којима су се преци пењали из подземног свијета на мјеста која сада настањују – на земљу нашег сунца".

Песимисти ће, наравно, рећи да је ово све плод пусте људске маште. Оптимисти ће, пак, знати да жеље толиких генерација не могу тек тако да испаре. Има ту нечега. А то је већ довољно да се дрво живота никад не осуши.

Слободан Рељић

Илустровала: Ивана Швабић

бична и дирљива као и она измишљена.

Мери у свету маште

Рођена је као Мери Вилкокс у веома сиромашној породици у Девону. За живот је почела да зарађује у осмој години и на послу су је газде тако малтретирале да је у шеснаестој побегла од куће. У Лондон је стигла с групом Цигана од којих је примила начин одевања и друге навике.

У Лондону се упознала са ожењеним човеком по имену Бакерштенд који је својевремено много путовао по егзотичним далеким земљама. Мери га је звала Бејкер, сматрала га својим мужем и од њега је научила нешто арапских и малајских речи које су чиниле основу њеног „родног" језика.

Када је господин Бејкер, после само неколико месеци заједничког живота, изненада нестао, Мери се од невоље и туге препустила свету маште и, најзад, саму себе убедила да је отета источњачка принцеза.

Ово о машти била је чиста лаж, али је госпођа Варел насела до суза ганута девојчином злом срећом. И, када је Мери изразила жељу да отпутује у Америку и почне нови живот, ова жена доброг срца купила јој је карту за брод, испратила је и топло препоручила групи мисионара да је уз пут чувају и пазе.

Принцеза очарала цара

На путу за нови континент брод се зауставио код малог острва Свете Јелене далеко у Атлантском океану где је баш тада Наполеон Бонапарта чамио у доживотном изгнанству куда су га послали Енглези пошто су га поразили на Ватерлоу.

У Мери Бејкер је опет прорадио авантуристички дух, поново је постала принцеза Карабу, украла је мали бродски чамац и одвеслала до обале острва. Тамо је очарала Наполеона и постала његова нераздвојна последња пријатељица и љубавница.

О тајанственој Карабу никада се више није чуло мада се, неколико година касније, зуцкало да се после Наполеонове смрти вратила у Лондон и да се, под ко зна којим именом, издржава продајући пијавице за лечење прехлада и запаљења. Ове гласине нису никада званично потврђене, али је прича о лажној принцези Карабу остала до наших дана.

Б. Дожић

ДОДЕЉЕНА

КЊИЖЕВНА НАГРАДА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ПИСАЦ К ЗМИЈУ НА

Аутор насловне стране је сарајевски сликар Михајло Прица. Илустрације у књизи такође су изишле из његовог пера.

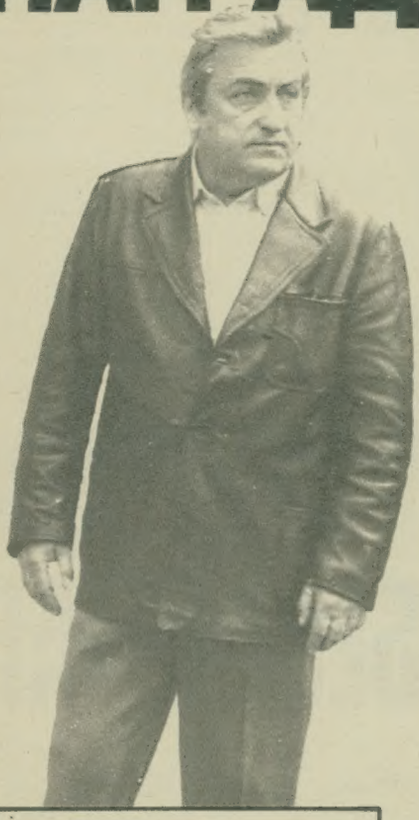

– Награда је једна врста мајсторског писма. И писца би такво признање требало да обрадује. Мене јесте – вели Бранко В. Радичевић.

„Приче о животињама" Бранка В. Радичевића надмашиле су пирамиду од 57 приспелих дела за децу и омладину. Сасвим заслужено. Да ли се то изнова враћамо баснама?! Умеју ли оне, животиње, да говоре уместо нас?!

БРАНКО В. РАДИЧЕВИЋ

ПРИЧЕ О ЖИВОТИЊАМА

Прича је аутентична, преписана из живота. Таква је и ушла у књигу, без улепшавања. Дакле, преписујемо преписивача.

„Железничка станица у каменитој кабларској Бањи. Април. Припекло сунце. Размилеле се на све стране прве пролећне гује.

Шеф станице, четрдесетогодишњак, поигравајући се са слепићем, кога понегде називају ужак, убеђује ме да змија има ноге.

– Не верујеш? – пита.

– Не верујем – одговарам.

– То се – рече – догодило пре неколико дана. Не бих ни ја веровао да нисам видео својим очима. Налетео брзи воз на змију. Прегазио змију шарку. Мртва змија пустила ноге. Јаке, кратке ноге са оштрим канџама.

– То се теби причинило – кажем. – Јер змија нема ноге. Не може змија да покаже ноге које нема...

Мој домаћин, шеф станице, упоран.

– Ухвати змију – каже. – Хватај је како знаш. Помоћу ракље или с два прста за врат. Хватај како си вешт. Па дођи. Возови стижу тачно по реду вожње. Бацићемо змију под локомотиву. Па после тога погледај... Змија има ноге...

ОЈИ ВОДИ А ЛАНЦУ

Чикаговића, Заблака

Б. В. Радичевић

– Има змија ноге – потврђује Примчо. – Ухватиш је па је бациш на астал. И почнеш да је месиш, да је притискујеш. Све уз трбух, низ трбух. Месиш је као што се тесто меси. Месиш је длановима. Или је месиш оклагијом. Месиш као што се меси све што је приправљено да се умеси. И тако, у том стискању, у том притискању, попусти змија, не може да издржи, и зато покаже ноге. То су подугачке ноге. Помало кереће а повише прасеће. У сваком случају, чупаве, обрасле длаком.

... Прође Милутин, војно лице. Око појаса опасач. На опасачу револвер.

– То је веома проста ствар – прихвати Милутин, војно лице. – Наложи ватрицу. И не жури. Сачекај да утихне пламен. Подастри чисту жеравицу. Не сме да буде угашеног угља. На жеравицу бацај живу змију. Вијугнуће двапут, трипут. Укочиће се. Али ће испустити ноге. Дабоме. Јакако. Змија има ноге.

Али, тог дана чух што никад више не бих волео да чујем. Догодило се да је неки наопак и веома тврдоглав човек, нестрпљив и невешт, грдно намучио змију.

Он је змију гњечио, па припаљивао на ватри. Пекао је, превртао на жеравици. И поново је вадио из ватре. Гњечио је и газио. Умакао у воду и ракију. Солио и поливао гасом.

Опак човек. Глава као песница. А песница као две велике главе.

Не издржа змија, већ проговори на мукама:

– Чујеш ли, човече, ево, израстоше из мене речи. Толико ме мучиш. Ако тако наставиш, израшће ти рогови из моје главе. Ако не престанеш да ме мучиш, моје тело ће обрасти длаком. Ја ћу на мукама, на које ме стављаш, испустити крила као птица. Окрилатићу. Слушај, слушај. То ја говорим. Не окрећи се. То ја теби говорим. Никога нема у близини. Из мене су, рекох, израсле речи. Али, ноге? Једино ноге не могу да израсту. Јер змија нема ноге.

– Лажеш – беснео је човек. И наставио да мучи змију"...

Ово је једна од двадесет две приче које је сјајни песник, становник многих светских антологија, приповедач и романсијер Бранко В. Радичевић исписао у својој књизи „Приче о животињама", издавач ИП „Веселин Маслеша", едиције „Ластавица", Сарајево. И ова, као и многе друге приче могу, дабоме, сасвим згодно да се читају и као басне. А свака сличност са стварношћу је намерно намерна.

Потписивач осам збирки песама, исписивач шест романа, аутор једанаест (ово је дванаеста) збирки песама и прича за децу, насликач монографија о крајпуташима (надгробним споменицима подигнутим покрај сеоских путева) чију је кованицу сам смислио у песми „Војничка песма", 1960, а уважени Речник Матице српске то, из ко зна којих разлога, прећутао, оснивач и уредник библиотеке „Златна грлица" београдског „Вука Караџића". И власник имена великог српског песника. Нимало стидан. Средње слово је тек знак распознавања за оне који о литератури суде само на основу извештаја у дневним новинама. Дакле, Бранко В. Радичевић.

Својевремено, одмах након рата, кад је први пут озбиљно кренуо да чепрка по речима, објављивао је под псеудонимом Србин Стојковић. Из бојазни да неко, случајно, не помисли да је тек име пропусница за неки други свет. Онда се уплашио друге ствари. Наиме, у то време само су непријатељи народа и државе могли и имали псеудоним, лажно име. Кажњива ствар, дозлабога. Смислио је, потом, ново име: Б. Р. Мачиста. По надимку старијег брата кога су убили Немци. Ни то није било дугог века. На улазу у редакције тражили су легитимацију, а на Бранковој није писало оно Мачиста. Друг, не може то тако. И, коначно, постао је Бранко В. Радичевић. Оно што је био и што јесте...

Необично је да неко код нас воли змије. То, изгледа, могу само песници. Десанка Максимовић, рецимо. А Бранко В. Радичевић пре свих. Чак га пријатељи убеђују да има једну домаћу, сопствену змију, коју на танком ланцу води у шетњу поред Мораве. Тамо где је први пут почео да спознаје свет око себе. И, дабоме, себе у том свету.

– Сетите се народне приче о човеку и змији – каже наш овогодишњи, дванаести по реду славодобитник. – Дете је откинуло реп змији. Змија је ујела дете. Онда се увукла у своју рупу. Човек је сахранио дете. После много времена, човек позове змију на помирење, а она одговори да мира не може бити све док он буде гледао гроб свога сина а она свој откинути реп... То је мој одговор, један од њих, због чега волим змије... И налазим да им није лако, ни најмање...

Да ли нам басне могу помоћи?! Чак и кад је свака сличност са стварношћу намерно намерна. Могу ли змије да окрилате, сврake да лају, пси да певуше, галебови да читају. Код Бранка В. Радичевића и у његовој најновијој књизи – која је надмашила 57 приспелих на наш конкурс – све је могуће и стварно. Чак и стварност.

Петар Милатовић

ДОСАДАШЊИ ДОБИТНИЦИ:

1979. Гроздана Олујић: „Седефна ружа и друге приче"
Енес Кишевић: „Мачак у траперицама"
1980. Анто Станчић: „Галебово гнездо"
1981. Љубиша Ђокић: „Позоришне бајке"
1982. Јожа Хорват: „Операција стонога"
1983. Милован Витезовић: „Шешир професора Косте Вујића"
1984. Павао Павличић: „Тројица у Трњу"
1985. Градимир Стојковић: „Хајдук у Београду"
1986. Палма Каталинић: „Ања воли Петра"
1987. Владимир Стојшин: „Шампион кроз прозор"
1988. Дамир Милош: „Бијели клаун"
1989. Петар Пајић: „Маштa свих Гавриловића"
1990. Бранко В. Радичевић: „Приче о животињама"

ПОЕТСКИ СВЕТ

● На последњој седници, одржаној 7. јануара 1991. године жири у саставу: др Слободан Ж. Марковић, председник, др Јоже Фило, др Ново Вуковић, др Џевад Карахасан, мр Живан Живковић, Вера Милићевић и Зора Меденица у најужи избор издвојио је следећа дела: „Приче о животињама" Бранка В. Радичевића, „Веселин Маслеша" Сарајево, „Као..." Ане Шомло, „Просвета" Београд, „Зелена зуа", Слободана Станишића, „Интерпрес" Београд, „Море под сјеверном звијездом" Палме Каталинић, „Младост" Загреб, „Смијех није гријех" Ратка Зврка, „Младост" Загреб, „Лијеве приче" Алије Исаковића, „Свјетлост" Сарајево, „Трешњевачке трешње" Марка Шарића, „Младост" Загреб, „Иди па види" Станислава Фемениића, „Младост" Загреб и „Хоја по води" Бранка Шомена, „Поморска заложба" Марибор.

О награђеном делу жири је, између осталог, рекао и ово:

„... Збирка необичних Прича о животињама Бранка В. Радичевића доноси једно непретенциозно приповедачко штиво у коме се два аутономна света сједињују у један поетски у коме је живот леп а да није улепшаван... Занимљиви и оригинални мотиви приповедака оживотворени су лепим и богатим језиком. Стварносним и поетским светом Бранко В. Радичевић је открио нове видове постојања и трајања човека и његове средине и својим причама обогатио прозу за младе и старе."

За најуспешнијег издавача у 1990. години жири је истакао ИП „Младост" из Загреба.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

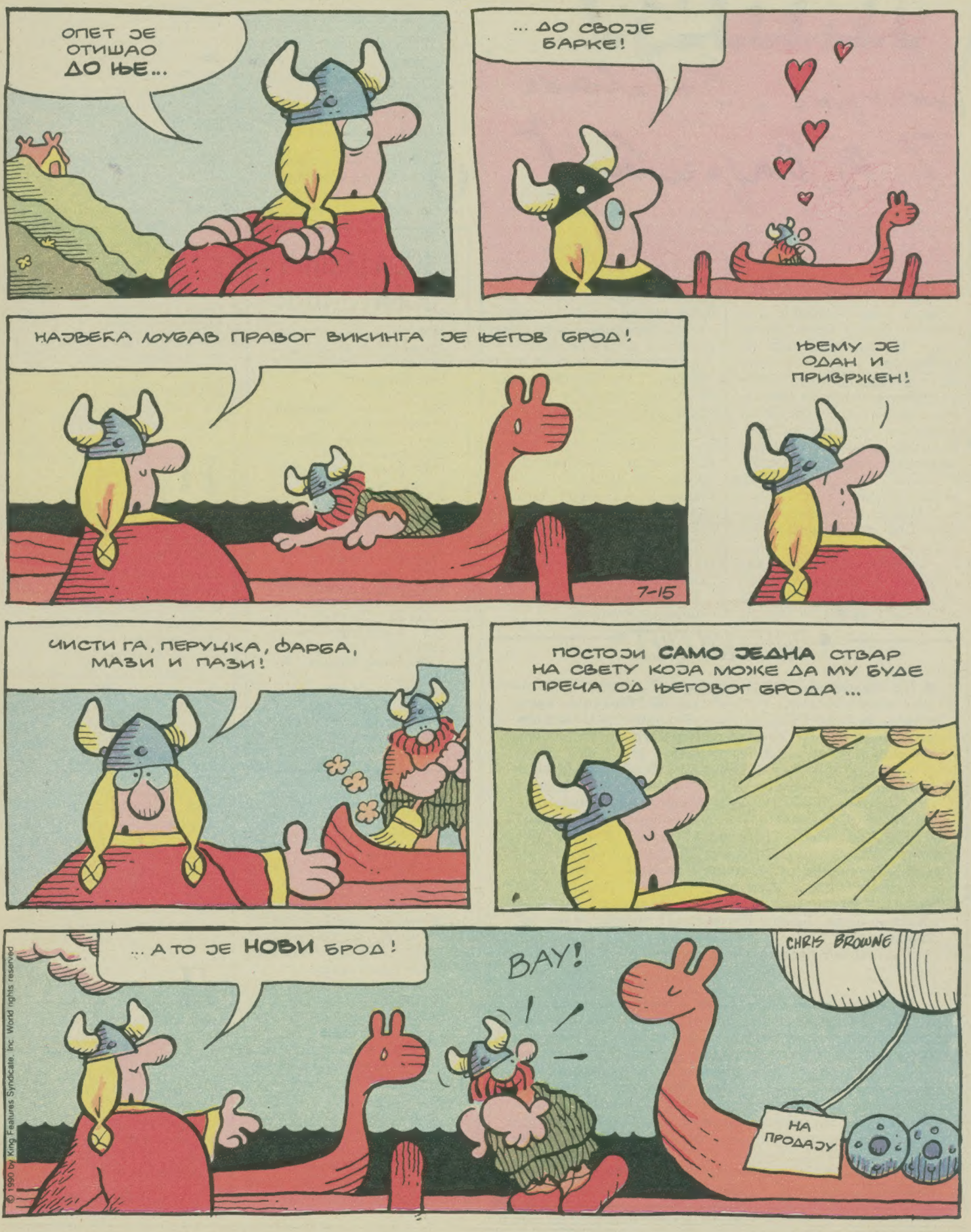

© 1990 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ТИГРИЦА ШЕТА ПАЛУБОМ!

Драма на броду „Боерби”

Крманош је, те олујне ноћи, прво батеријом осветлио а потом руком подигао мушему са једног сандука. Укочио се од страха. У њега су нетремице зурила два огромна, хладна зеленожута ока...

Била је то заиста гадна ноћ. Олуја и оркански ветар беснели су свом снагом. За капетана Јенса Ходсеа пуне руке посла

Мали дански бродић „Боерби”, од једва 2.500 тона, толико се љуљао да је изгледало да ће се сваког трена превртнути. Већина морнара налазила се у својим кабинама молећи се свим знаним и незнаним свецима да им спасу главе

Потпуно сâм у мраку на палуби крманош је батеријском лампом осветљавао простор пред собом. Таман је одвалио сочну псовку на рачун мора и морнарске судбине кад је зачуо необично шкрипање, као када се даске тару једна о другу.

Упервши сноп светлости на мушему којом је била покривена роба, закорачио је напред. Копкало га је какви су то неуобичајени шумови на броду. Подигао је мушему и укочио се од страха. У њега су нетремице зурила два огромна, хладна зелена ока. Тигар!

Иако готово парализан од страха, крманош је опазио да је звер прогризла рупу, и то поприличну, на свом дрвеном кавезу и већ протурила главу кроз њу.

Истог часа се окренуо и као да му је за петама стотину ђавола, побегао у своју кабину, закључао врата и панично, преко интерног телефона, почео да дозива капетана.

За непуна два минута свих 25 морнара на „Боербију” било је на ногама. Настао је хаос.

Капетан је некако успео да успостави радио-везу са ветеринаром Рикардом Стенлидом у Олборгу, на данској обали

– Немамо оружје и не можемо због буре да пристанемо уз обалу. Шта да радимо? – узрујано је питао капетан

– Је ли тигрица изашла из кавеза? – из слушалице је допирао смирен ветеринаров глас

– Не, само је протурила главу

– Онда нађите неку даску и закуцајте је преко рупе – уследио је стручни савет.

– Али, ко то да уради, човече? – урликнуо је капетан

– Како ко? – зачуђено је питао ветеринар Стенлид. – Па имате толико људи на броду!

Где је звер?

Да је у том часу ветеринар могао да види те људе, од-

Илустровао: Петар Радичевић

мах би му било јасно да ниједан од њих не би био у стању да закуца ниједан ексер на сандуку из кога је тигрица већ помолила главу. Морнари су се посакривали по броду.

Супруга првог крманоша, једина жена на броду, добила је хистерични напад и дуго нису могли да је смире.

Десетак минута касније капетан је поново позвао ветеринара Стенлида.

– Тигрица шета палубом!

Ветеринар је одмах алармирао обалску стражу. Паника се преселила и на копно. Шта ако тигрица провали у неку од кабина с посадом?

За то време капетан је кроз округли прозорчић своје кабине гледао трогодишњу тигрицу, коју је требало да испоручи зоолошком врту у Единбургу, како крстари палубом. Повремено би се зауставила и снажно гребала мушему и ограду.

Негде пред зору, упркос бури која се мало стишала, уз бок „Боербија" пристао је чамац обалске страже. У њему су се налазила четири човека из службе спасавања, наоружана пушкама. Са њима су били чувар животиња Али Андерсон и ветеринар Рикард Стенлид.

Када су опрезно ступили на палубу, чинило им се да су доспели на аветињски брод на коме нема живе душе. Нико од посаде није се усуђивао да изађе и дочека спасиоце који су били у веома незгодном положају. На броду је владао мрклн мрак и тигрица је сваког трена могла да их нападне. Ипак, осветљавајући палубу батеријским лампама, освајали су део по део бродског простора.

Напред је ишао ветеринар, а за њим наоружани стражари. Напредовали су споро, корак по корак. Било је то најтеже претраживање у њиховом животу. Задржавали су дах при сваком заокрету и на сваком степеништу. Од животиње ни трага. Ни да је виде, ни да је чују.

Прошао је готово читав сат. Чинило им се као да газе по минском пољу. Одједном је ветеринар зачуо сумњив шум на предњој палуби. Опрезно су кренули у том правцу. Сваки погрешан корак могао је да значи смрт.

Стенлиду се учинило да шумови допиру из кабине на крају палубе. Готово нечујно пришао је вратима. Била су полуотворена. Полако је испружио руку и широм их отворио.

Следећег трена нашао се лицем у лице са тигрицом.

Пратиоци иза њега брзо су уперили пушке у њу и обасјали је светлошћу батеријских лампи. Тигрица их је посматрала.

Блаженство пуног стомака

Опрезно, центиметар по центиметар, с пушкама на готовс, почели су полако да се повлаче. Најважније је било: затворити врата пре него што тигрица скочи на њих и поново се докопа палубе и слободе.

Андерсон је то преузео на себе, док је ветеринар покушавао да светлошћу батерије привуче њену пажњу. Ти тренуци свима су се чинили као вечност.

Тигрица би се с времена на време померила, као да се спремала за скок и поновни излазак на палубу.

У тренутку када је Андерсон успео да стигне до врата и ухвати их, тигрица га је опазила и одмах се окренула у том правцу. Више није било сумње: скочиће... Али, човек је био бржи и врата су се залупила...

На броду су сви, најзад, одахнули. Врата су била чврста, метална, и тигрица није могла напоље. Али, како је извући и савладати да неко не страда?

Неколико сати касније брод се приближио шкотском месту Лејт... Ко ће се усудити да отвори врата иза којих вреба звер?

Капетан Ходсе је обавестио власти у Лејту у каквој се неприлици налази.

Када је брод најзад пристао у луку, цела околина била је под барикадама. На брод су се попела четири специјалца с пушкама. Имали су бојеву муницију и стрелице са успављујућим средством.

Најхрабрији од њих пришао је вратима и широм их отворио. Очекивао је напад звери...

Али, уместо тога угледао је необичан призор: на поду је лежала тигрица, савладана морском болешћу, уплашена и, пре свега, преједена.

Јер, просторија у коју се склонила била је складиште бродске хране. Тигрица није оклевала да смаже све чега је могла да се докопа...

Када је на њу испаљена стрелица за успављивање, није ни репом мрднула. Мирно, рекло би се, чак, с досадом, посматрала је људе који су толико стрепели од њених зуба и канџи.

Није се ни најмање побунила ни када су четворица људи преко ње пребацила мрежу уз помоћ које ће је изнети са брода. Само је трепнула својим крупним зеленожутим очима и мирно утонула у сан.

J. A.

„Забавников" кућни лекар

ПРОВЕРИТЕ СВОЈ ВИД!

Ако шкиљите пред излогом и не можете да видите цену или све више примичете столицу ка телевизору, набијате главу у новине или књигу коју читате, знак је да са вашим видом нешто није у реду. А да бисте били сигурни да ли морате да се обратите очном лекару, помоћи ће вам овај тест. Међутим, ово је и прилика за оне који већ носе наочари или контактна сочива да провере тренутно стање.

Да бисте успешно тестирали вид, потребно вам је петнаестак минута. Користићете оптометричке таблице које овде доносимо. Оне морају да буду добро осветљене вештачком светлошћу и на прозоре морате да навучете завесе. Лекови, алкохол и замор могу да дају погрешну слику о вашем виду. Не кривите главу и не шкиљите. Док тестирате једно око, оно друго покријте картоном или шаком, али никако не жмурите! Припремите и оштру оловку којом ћете, на посебном картону, пробушити рупу ове величине ●

Остало је још да исечете таблице које вам дајемо и да их залепите на картон.

Тест 1 – „Е"

Циљ овог теста је да се утврди оштрина вида.

1. Причврстите „Е" таблицу на зид у висини очију

2. Станите на три и по метра раздаљине

3. Покријте лево око

4. Почните од највећег Е. Можете ли да кажете у ком правцу су окренути његови краци? Продужите читање редова све док јасно видите положај слова.

5. Поновите ово и са другим оком

Ако можете да прочитате четврти ред и још ниже, значи да проблема нема. Ако не видите добро четврти ред, коначан закључак о стању вашег вида зависиће од теста који ћемо назвати „иглена рупа". Али, пре тога да разјаснимо неке ствари:

Код здравог ока зраци се састају на мрежњачи. Ако се то догађа испред ње, слика предмета је нејасна. Ова аномалија зове се миопија или кратковидост. Насупрот овоме, ако је очна јабучица сувише спљоштена, светлосни зраци се секу иза мрежњаче и слика предмета је опет нејасна. У том случају ви сте далековиди.

Тест 2 – „Иглена рупа"

Циљ је да се утврди да ли би одговарајућа стакла или контактна сочива могла да вам побољшају вид.

1. Поновите „Е" тест користећи картицу с рупицом. Ставите је прво на лево око, па на десно

2. Ако гледајући кроз рупицу видите боље, биће вам довољне само наочари или сочива. Ако немате утисак да видите боље, то може да значи да је у питању катаракт или нека друга очна болест и неопходно је да се одмах обратите очном лекару.

Ако већ носите наочари или сочива, свеједно проверите вид гледањем кроз рупицу. Бићете изненађени колико ће то да вам изоштри вид.

Тест 3 („Е" за малишане)

Циљ је да се утврди да ли су детету потребне наочари или има само такозване „лење очи" – амблиопију.

1. Дете треба да стане на 3,5 метра од „Е" таблице

2. Благо прекријте његово лево око. (Пазите да не вири!)

3. Реците му да су слова Е столови и да вам покаже у ком су правцу окренуте његове ноге. Почните с највећим словом.

4. Прекините с провером код последњег реда који је дете правилно протумачило.

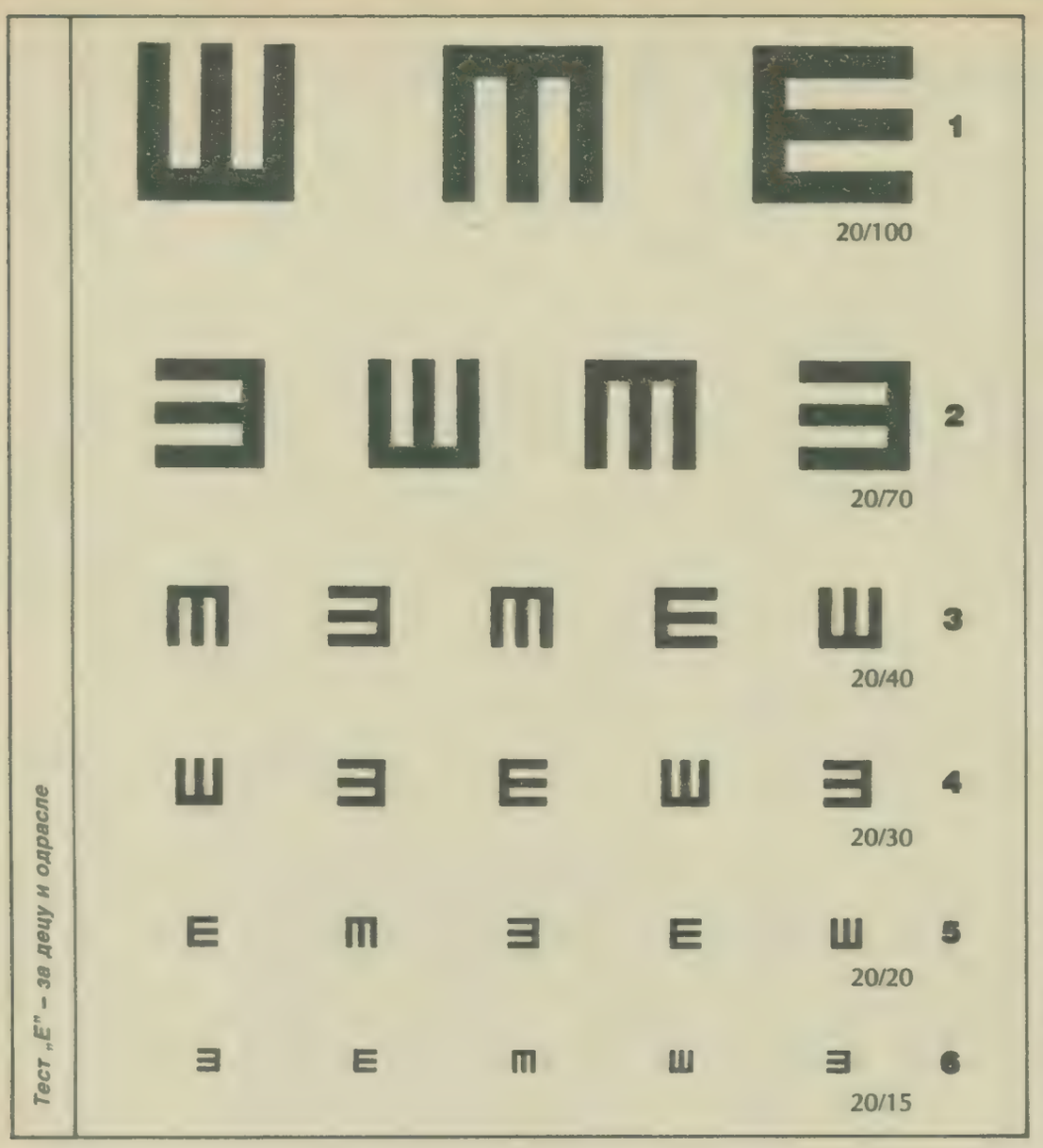

Тест „Е" – за децу и одрасле

5. Поновите ово и с левим оком. Да дете не би понављало према сећању, реците му да „чита" здесна налево.

Тумачење оштрине вида је исто као и код тестирања одраслих. Ако гледањем кроз рупицу дете види боље, значи да су му само потребне наочари. Ако и даље види нејасно, поготову ако једним оком види слабије, могуће је да се ради о лењом оку или некој другој врсти очне мане, па морате да га одведете лекару

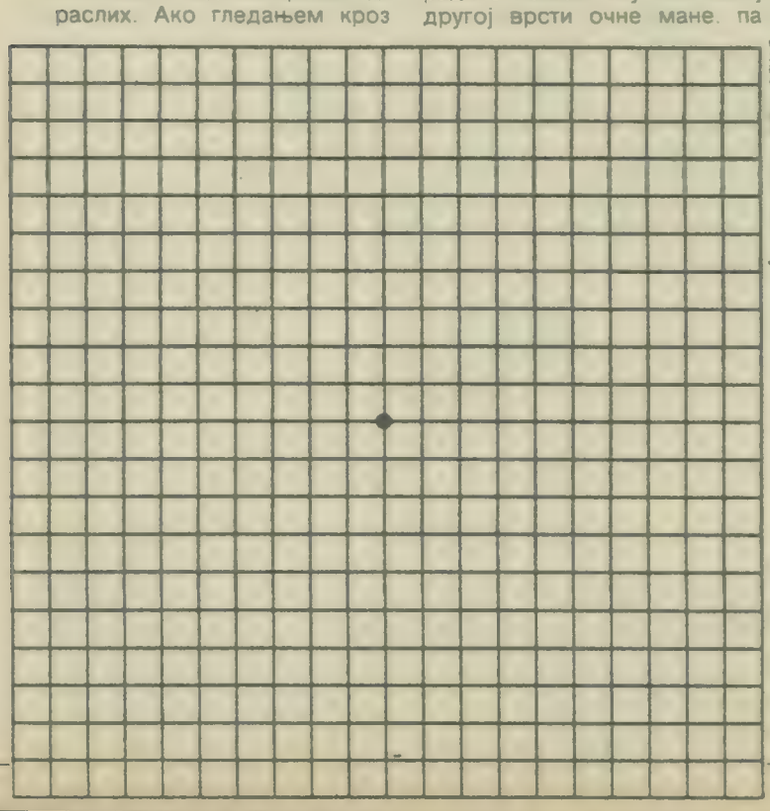

Амслерова решетка

Тест 4

1. Окрените 49. страну „Забавника" и погледајте слова у ступцу сасвим десно са раздаљине од четрдесетак центиметара.

2. Покријте лево око. Десним покушајте да прочитате имена чланова Редакције.

3. Пробајте то и левим оком. Ако не морате да шкиљите, прошли сте добро на провери. Ако „Забавник" морате да одмакнете даље, с вашим видом није све у реду. Тада се тестирајте гледањем кроз рупицу. Ако видите боље, биће вам довољна бифокална стакла или наочари за читање. Ове наочари су изум Бенџамина Франклина из 1784. године. Имају две различите диоптрије: горњи део стакла је за даљину, а доњи за близину.

Тест 5 („Амслерова мрежа")

Док пажљиво посматрате неки предмет, светлост се скупља у дну ока – у средишњем делу мрежњаче који се назива жута мрља. Она је величине слова „О".

Старосна деформација жуте мрље (СДЖМ) онемогућава нам да читамо, препознајемо лица и возимо аутомобил. Постоји суви и влажни тип СДЖМ. У првом случају оштећење вида је такво да оно може прилично да се поправи помоћу оптичких помагала.

Влажни СДЖМ настаје због претераног ширења крвних судова испод мрежњаче због чега се она угиба, па се тако и редови при читању криве и таласају. Касније се појављује мрља у централном делу видног поља. Ако се на време уочи овај недостатак, даље оштећење вида може да се заустави помоћу ласерске хирургије. Упамтите, најбољи начин да се заштитите од СДЖМ је да се на време обратите лекару. За оне који имају преко 60 година може добро да послужи контрола помоћу „Амслерове мреже" и то бар једанпут недељно.

1. Поставите мрежу тако да је што јасније видите

2. Покријете лево око

3. Десним оком гледајте у тачку у центру. Можете ли да видите сва четири угла мреже а да не скрећете поглед? Да ли видите и свеће стране, односно, да ли су линије пуне и равне? (Ако видите беле тачкице на пресецима линиіа, не брините, то је уобичајена оптичка варка.)

4. Проверите сад и друго око

Ако на сва горња питања можете да одговорите са „да", ваш вид је заиста у реду. Ако линије видите као кривудаве или испрекидане књижицу у руке па код лекара!

Без обзира на резултате, лекару треба да се обратите чим приметите да не видите довољно јасно, ако вам се у видном пољу појављују светли кружићи, ако видите дупло или ако „Е" тест покаже неке промене. Посебно пазите на појаву разлике у оштрини вида између једног и другог ока.

Упамтите: очи не боле као кваран зуб или поломљена кост. Зато је рано откривање поремећаја вида најважније од свега. На жалост, глауком и поремећаји у мрежњачи не могу да се открију самотестирањем. Па ипак, ако сачувате „Амслерову мрежу" и редовно је користите, сигурно ћете избећи оно најгоре – да догурате дотле да ни лекару не можете да пружите прилику да вам помогне.

С. И.

ДАБАР и још неки градитељи

ДРВЦЕ ПО ДРВЦЕ ПАЛАТА

Птица ткаља (Ploceus cucullatus) из јужних делова Сахаре направи овакво гнездо за само један дан. Овде је на делу мужјак. На погодној рачвастој грани, од влати траве и палминог лишћа начини најпре носећи прстен (1, 2 и 3) а затим, полазећи одозго обликује кров (4) легло за женку (5) и најзад предсобље и улаз (6 и 7). То се види и на пресеку гнезда.

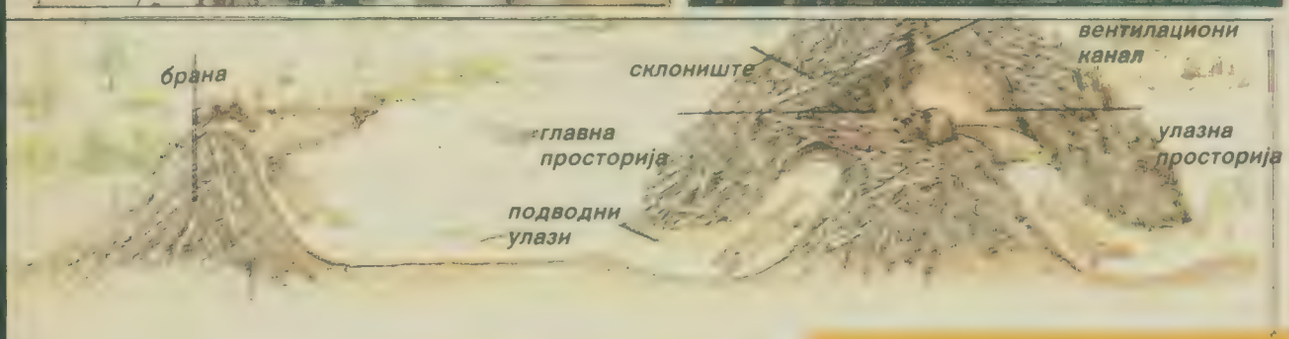

Иако многе животиње вредно и вешто раде и граде као да су програмиране, сва њихова знања и умећа искључиво су резултат природног одабирања

Да би оборио стабло, дабар користи своје снажне секутиће (горе десно). У ствари, тањи дрво све док на месту пресека не добије облик пешчаног сата (десно). Од грања ће направити брану на реци и створити вештачко језеро на којем ће изградити свој дом. Видите и две врсте бране.

Заљубљена сатенска птица (Ptilonorynchus violaceus) изграђује стазу која води до платформе украшене лишћем и разним предметима у боји. Затим уз помоћ гранчице умочене у сок од боровнице боји ограду дуж пута

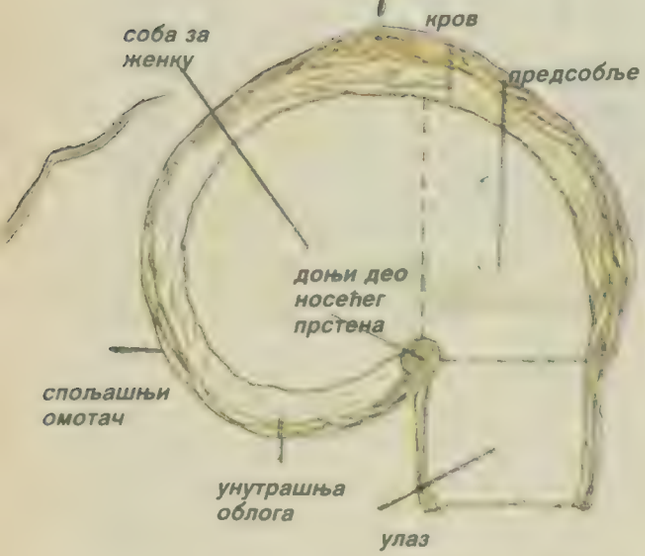

Док сецка гране које су му потребне за градњу, служи се носем уместо метром, али његова прецизност свакако заслужује дивљење. Столар о коме је реч је Castor fiber, познатији као дабар. Кад треба да искроји оборено стабло, он га прво премерава носем, пливајући напред-назад и додирујући га шапама, па тек онда одлучује где да сече да би добио парчиће одређене дужине.

Дабар је конструктор који заслужује почасну диплому за градитељство, али и признање за столарско умеће. За њега су вода и дрво најважнији. Иначе, не би могао да живи. Вода му служи да се лакше заштити од прогонитеља, а дрва – као материјал за градњу и главни састојак свакодневне исхране.

Он увек бира мекше дрво, а пресеца га својим секутићима оштрим попут скалпела, и то тако што га тањи све док не поприми облик пешчаног сата и не преломи се само од себе. Стабла морају да буду пречника осам до двадесет центиметара, не само због тога да се њима не би превише замарао, већ и да не би губио сувише времена излажући се опасности да постане плен неког изгладнелог непријатеља.

Брана за спокојан живот

Оборено стабло дабар одвлачи до свог градилишта где скида бочне гране које затим кроји према потреби, али углавном у две дужине. Са тих парчића огули кору, а затим их уграђује у своју конструкцију. Краће користи за улаз, а дуже за дневни боравак и кров.

Место где ће дабар градити своје станиште зависи од средине у којој живи. Најчешће је то усред воде, у вештачком језеру које је створио подизањем бране, а може да буде и изнад рупе коју је ископао у песку на обали.

Прави најмање два подводна улаза и неколико ходника који воде до површине. Ту му је, испод крова, смештена трпезарија коју користи и за сушење крзна. А све што одбаци однесе вода тако да су испуњени основни хигијенски услови.

Просторија за коју би се могло рећи да је нека врста дневног боравка налази се на нешто вишем нивоу. Она породици служи и као спаваћа соба и „обданиште". Обложена је струготином и мекшим деловима коре дрвета, а изнад ње је кров од прућа, на средини отворен ради што бољег проветравања. Ако још постоји и остава за зиму, у ствари подводно спремиште са мноштвом лиснатих грана побијених у муљ, за дом се може рећи да је удобан.

Ако живе поред реке на којој има брзака, да би себи обезбедили спокојан живот, даброви праве бране. Пројекат овакве грађевине зависи од рељефа земљишта. Најчешће у дно побадају вертикално неколико стабала, а затим их испреплићу граном уз набацивање блата, лишћа, коре дрвета и камења. Брана је у средњем делу нешто виша тако да вода може да прола-

Афрички врабац (Philetairus socius) из пустиње Калахари живи у грӯпи и гради огромна гнезда. Дебео кров најбоље подешава унутрашњу температуру.

ДРВЦЕ ПО ДРВЦЕ ПАЛАТА

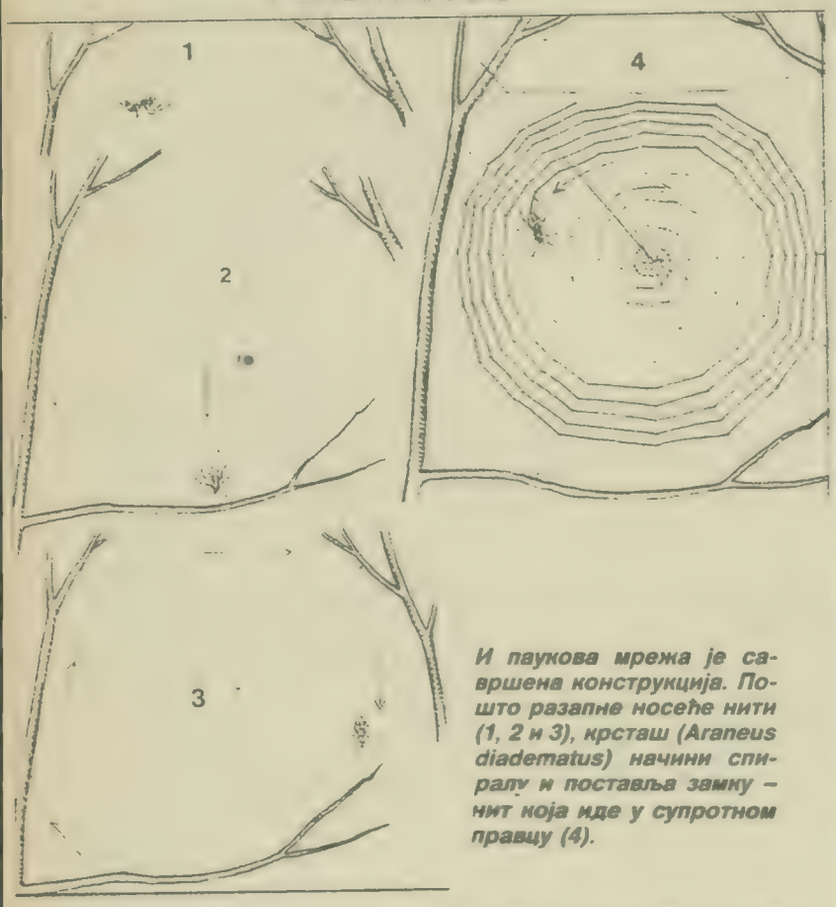

И паукова мрежа је савршена конструкција. Пошто разапне носеће нити (1, 2 и 3), крсташ (Araneus diadematus) начини спиралу и поставља замку – нит која иде у супротном правцу (4).

зи са стране. Подизањем и спуштањем крајева бране дабар регулише ниво воде у језеру. Најдужа је брана на реци Џеферсон, у Монтани (700 метара), а дело је неколико генерација даброва.

У једној породици даброва обично су сви веома запослени. Али, закључак да они на тај начин сарађују није тачан јер свако ради на своју руку, тако да се чак догоди да један разграђује оно што је други подигао... А посао није нимало лак. Дрвеће пада... јуре га по води... стотину пута га углављују док посао не „крене" и истовремено морају да брину како да сачувају главу...

Генијалност има шест углова

Ако се за дабра може рећи да је градитељ, онда неким птицама из Аустралије и Нове Гвинеје морамо признати да су праве архитекте јер имају изузетан смисао за обликовање својих грађевина. Истовремено показују таленат и за музику: певају, али знају да подражавају и песме других птица, нарочито ако су лепше од њихових, или звукове из природе, укључујући чак и грмљавину!

Приморане одвајкада да воде сталну бригу о јајима и потомству, птице су смислиле хиљаду начина да се користе оним што им нуди природа како би изградиле што удобније, чврше и безбедније склониште.

Нема сумње да животиње приликом изградње својих домова мисле и на штедњу. У том смислу довољно је поменути пчелу и њено шестоугаоно саће. Овом геометријском фигуром пчеле мудро користе простор, а троше много мање материјала. Другим речима, имају пространију кућу, уз мања улагања. Да су саћа округла, било би доста неискоришћеног простора, а да су квадратна или троугласта, било би их мање на истој површини.

Много тога у животињском свету постиже се искуством, па тако и градитељска вештина, што је веома важно чак и за оне који нам се чине као да су програмирани (паук, на пример). Сва та техника градње прошла је кроз природно одабирање и баш због тога може да се примени само у одређеним срединама и под одређеним условима. Геометрија бране једног дабра, као и мрежа паука, прошли су кроз строгу проверу квалитета при чему је све оно што није било добро на време одбачено

Д. Варагић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ЈА, МАЈКА заражена СИДОМ

Антоан је поверио једној својој другарици несрећу која нас је снашла и то је сазнало цело место. Људи које смо сматрали пријатељима журно су пролазили поздрављајући нас махањем руке

Семјуел се родио 12. јануара 1985. жељно очекиван јер смо се Антоан и ја две године трудили да добијемо дете. Беба је имала 3,5 килограма и пуцала је од здравља. Антоан је био луд од радости.

И ја бих била исто тако срећна, али се нисам осећала добро. Била сам стално уморна и слабила сам. Имала сам и ноћне грознице. Најзад сам, јануара 1986, отишла код лекара опште праксе. – Мораш да направиш све анализе. Такође и HIV 4. – Претпоставила сам да је реч о сиди.

Петнаест дана касније позвала сам телефоном лекара. Чим је проговорио, осетила сам да му је непријатно. Прво је рекао да моји резултати још нису стигли, затим их је нашао и најзад ми саопштио да сам серопозитивна.

– Значи ли то да имам сиду? Онда ћу умрети – успела сам да му кажем обливена леденим знојем.

– Слушај, одмах иди у Национални центар за трансфузију крви. Они ће ти све објаснити.

Прва мисао ми је била да нећу моћи да одгајим свог малог сина. Затим, колико ми је још остало да живим и када ће ме болест сасвим оборити.

У Националном центру за трансфузију две докторке су ми пажљиво и потанко објасниле природу моје болести. Вирус који носим напада бела крвна зрнца и постепено разара одбрамбени систем, имунитет, организма. Лека, засад, нема осим терапија које се примењују за заразне болести. Што се тиче мога мужа и мога сина, највероватније је да су и они заражени.

Далеко од дроге

Антоан и ја смо се доселили на острво Мартиник три године пре Семјуеловог рођења да бисмо почели нови живот. Обоје припадамо оној генерацији која је веровала да је једини лек за незадовољство и јад дрога. Више пута смо, безуспешно, покушавали да се ослободимо зависности од хероина.

Када смо сазнали да на Антилима нема дроге, одлучили смо да одемо тамо. Ја сам добила место професора математике а Антоан се запослио на приватном радију. Више се нисмо дро-

гирали, стекли смо пријатеље, а сада и дете. Сва та срећа срушиће се као кула од карата!

Када сам се вратила кући, бацила сам се, јецајући, Антоану у наручје. Он је одмах схватио. И он се, после мене, подвргао тесту и био је, такође, серопозитиван. Семјуел је морао да причека десетак месеци, за нас пакленних, и његова анализа показала је да је серонегативан. Наше дете није имало сиду!

Антоан није ни помишљао да сакрије несрећу која нас је снашла и поверио се једној пријатељици. У року од два дана то је сазнало цело место. Људи које смо сматрали присним пријатељима журно су пролазили поздрављајући нас махањем руке. Постали смо кужни.

Антоан је у јуну добио отказ. – Твоје колеге одбијају да употребљавају исти микрофон и прете да ће отићи уколико те не отпустим – рекао му је власник радија.

Антоан је предложио да одемо на дуже путовање, вероватно последње у животу, и тако смо два месеца аутобусом крстарили по Јужној Америци.

Моје стање се поправљало

Кад смо се вратили, један продуцент видео филмова упослио је Антоана за снимање рекламних спотова и он се са страшћу бацио на посао. Једне новембарске вечери, после целодневног снимања по киши, мој пријатељ – нисмо били венчани – вратио се кући у тешкој грозници.

Доктор је сматрао да је у питању тропски грип. Три дана касније Антоаново стање се нагло погоршало: тешко је дисао и пљувао крв. Одвела сам га у болницу Фор-д-Франс и рендген је показао инфекцију плућа звану пнеумоцистоза. Био је то знак да вирус сиде почиње да се испољава.

После петнаест дана лечења Антоан је желео да се врати на посао, али му је продуцент, сазнавши у међувремену од чега болује, јасно дао до знања да му у екипи више нема места. Утучен и уморан Антоан се предао болести.

Пнеумоцистоза је добила лакши облик, али је због ње непрекидно морао да гута антибиотике. А онда је почела парализа ногу, знак да је вирус напао нервне ћелије, и Антоан је морао да хода са штапом. Излазио је ретко.

На запрепашћење лекара моје стање се поправило. Можда зато што сам себи стално понављала да морам да будем јака и да не долази у обзир да сад паднем у кревет. Ко зна.

Каменовање на улици

Антоан се држао храбро мада је искушења било напретек. Једном га је, док је Семјуела водио на плажу, група дечака засула каменицама вичући: „Напоље сида! Напоље сида!" Једна каменица погодила га је у главу, пао је и није могао да устане. Угледала сам га док сам се враћала кући и помогла му.

Крајем године Антоан ми је предложио да се венчамо мада о томе никада нисмо размишљали. Схватила сам да је то за њега начин да пркоси смрти и да докаже да се и даље волимо упркос болести. А и због Семјуела, да бих имала исто презиме као и он.

Венчали смо се маја 1987. у друштву петнаестак пријатеља. После потпуне усамљености поново смо стекли пријатеље, луде паметне и племените, способне да се понашају интелигентно суочени с нашом болешћу од које стрепи цео свет. Није их било много.

Септембра 1987. премештена сам у гимназију на Гвадалупеу. Пре селидбе отишли смо на мали одмор на Доминик, острвце између Гвадалупеа и Мартиника. Тамо су брзо сазнали да Антоан има сиду. У кућу где смо одсели одмах је стигла полиција.

Пре него што су нас отпратили до аеродрома, одвели су нас у полицијску станицу где смо морали да потпишемо изјаве. Фотографисали су нас као да смо криминалци. У рубрици „врста преступа" написали су: сида.

Антоан је умро

Антоан је нагло слабио. Био је висок 1,80 а тежак једва 48 килограма. Његов лекар ми је у новембру рекао да се припремим за најгоре. Уочи Божића позвала сам телефоном његове родитеље. Када их је Антоан обавестио о својој болести, били су веома љути али, када су дошли и видели у каквом је стању, понашали су се као прави родитељи.

Пошто је у болници провео три недеље и два и по месеца у бањи, Антоан се угојио дванаест килограма и деловао је свеже. Истина, ноге га више нису служиле, па се кретао у инвалидским колицима. Читао је књиге о будизму и реинкарнацији и постајао све спокојнији.

То је био најбогатији период нашег живота удвоје. Разговарали смо о дубоко личним стварима без бојазни да једно друго повредимо. Разговарали смо често и о смрти. Нисмо имали шта да изгубимо.

Једнога дана Антоан је посадио Семјуела на колена и рекао му:

– Знаш, ја сам много болестан. Ускоро ћу отићи и нећу се више вратити. Али, ти немој да будеш тужан јер ћу тамо где будем отишао оздравити.

Антоан је умро без болова 18. фебруара 1988. године. Ја сам, захваљујући њему и нашим разговорима, постала јача и мудрија. Успела сам да сачувам равнотежу, живим здраво и складно и надам се да ћу живети довољно дуго да поставим Семјуела на ноге.

Клеманс В.

Клеманс В. (ово није право име) још увек живи на Гвадалупеу где предаје математику. Здравље јој је задовољавајуће. Последње анализе показале су да јој се повећао број белих крвних зрнаца. Основала је групу за помоћ серопозитивним особама у којој учествује држећи часове јоге после којих следе разговори.

Остатак времена посвећује свом сину Семјуелу. За време празника њих двоје планинаре и прошлог пролећа попели су се на вулкан Ла Суфријер на југу острва. Можда ће доживети да лек против сиде, на коме се ради у целом свету, буде пронађен.

Б. Д.

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

ЕЛЕКТРОНСКИ ДЕТЕКТИВ

Америчка фирма „Интернешнелс имиџинг системс" направила је апарат који разликује и препознаје лица људи.

Посматрајући човека или његову фотографију компјутер памти 256 тачака карактеристичних за његово лице. Да би касније сигурно препознао тог човека, апарат само треба да види неколико његових фотографија снимљених из различитих углова и при различитом осветљењу. Након тога познанство је склопљено: електроника ће препознати тог човека у томили људи, чак и ако пусти браду и бркове.

Обичан компјутер сувише би дуго размишљао над овим задатком и зато се користи нова генерација рачунара који раде по узору на људски мозак. Састоје се од мноштва „неурона" који на препознавању не раде наизменично већ паралелно, у исто време.

Апарат може да запамти 500 ликова, а за размишљање троши свега једну десетину секунде – за то време свако ново лице упоређује се са целокупном банком података. Од 200 препознатих апарат може да погреши у једном једином случају.

Нови системи примениће се на аеродромима, железничким и аутобуским станицама кад треба препознати терористу или криминалца за којим се трага. Невидљива камера у стању је да 24 сата на дан посматра и прати реку пролазника и алармира чим се појави сумњиво лице.

КАМЕЊЕ РАСТЕ?

Сељаци добро знају ту појаву: само што поваде камење из њива, а оно се идућег пролећа поново појави, као да мртви комади минерала заиста расту из земље.

Геолози већ одавно претпостављају да је та појава у некој вези са залеђивањем земље, а недавно је америчка научница Сузана Андерсон са Универзитета Вашингтон и експериментално доказала да камење из земље подиже заиста мраз.

На камен шкриљац који је убацила у буре напуњено обичном земљом поставила је осетљиве сензоре и у току следећа четири месеца бачву је седам пута изложила циклусу замрзавање – отопљавање. При том је, наравно, забележено померање камена. На крају експеримента шкриљац је са дубине од 12 центиметара испливао на површину земље. Мерења су показала да се подизање догађало као мраз, који у земљу продире одозго, захвати горњу половину камена, а кад температура испод нуле обухвати цео камен, кретање се зауставља.

РЕКОРД НА ОБИЧНОМ ВОЗУ

У Француској је 5. децембра прошле године постављен нови рекорд у брзини на шинама: 482 километра на сат.

За рекорд је коришћен обичан серијски воз који сваког дана саобраћа од Париза до обале Атлантика брзином од 300 km на сат. Истина, упола скраћен тако да су остала само четири вагона. У току „тренинга", пре но што је оборен рекорд, композицијом се провозало више од 800 путника, углавном новинара и инжењера, брзином од 450–460 km на сат.

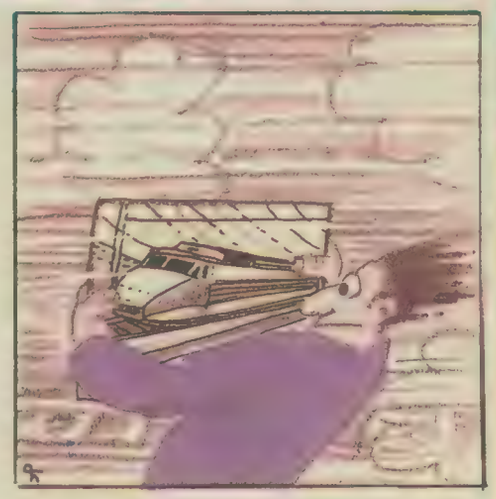

ШТЕТА ШТО ЈЕ ЗЕМЉА ЦРНА

Каква ће летина бити зависи и од тога какве је боје површина земље – до таквог закључка дошли су амерички научници.

До сада се сматрало да главну улогу у фотосинтези игра горња површина лишћа, али су најновија испитивања показала да је значајнија светлост која се одбија од земље и обасјава листове одоздо! Научници који су изводили експерименте покривали су земљу пластичном фолијом и обојеном сламом и утврдили да парадајз гајен на црвеној подлози даје род за 20 одсто већи него на обичној црној земљи. Бела подлога повећава принос карфиола и бибера за 25 одсто, а црвена побољшава не само принос већ и квалитет кромпира...

Илустрово: Растко Ћирић

РРРР!
МИЧИ СЕ, ШИМПО! ИЗЛАЗИ НА-ПОЉЕ!

СВАКИ ПУТ ЈЕ ИСТО КАД ВАС АЛЕКС ОСТАВИ СА МНОМ!
САМО МИ ПРАВИШ БУБРЕ ПО КУЋИ!
ТИ, НЕ ГЛЕДАЈ МЕ ТАКО! НИСИ НИ ТИ НИШТА БОЉА!
ТРЕБАЛО БИ ВАС ОСТАВИТИ ДА ЦРКНЕТЕ ОД ГЛАДИ!
А КАД СТИГНЕ МОЈ...
ШТА ЋУ С ЊИМ? ПОСЛЕ ТОЛИКО ГОДИНА ОДВОЈЕНОСТИ...
ПОПИЋУ МАЛО!
ТАМАН САМ СЕ НАВИКАО ОВАКО, А САД ЈЕ АЛЕКС УТУВИЛА СЕБИ У ГЛАВУ ДА...
ДА, ШТА?
...ДА ПРОБУДИ ПРОШЛОСТ!
'ОЋЕШ? НЕ! БАШ ЛЕПО!
ХА! ХА! ХА!
А УСКОРО ЋЕ ДОЋИ ДАН КАД ЋУ СПАКОВАТИ КОФЕРЕ!
2

ALEX

ЦРТА И ПИШЕ: Permann

БОЈИ: РАНЕК

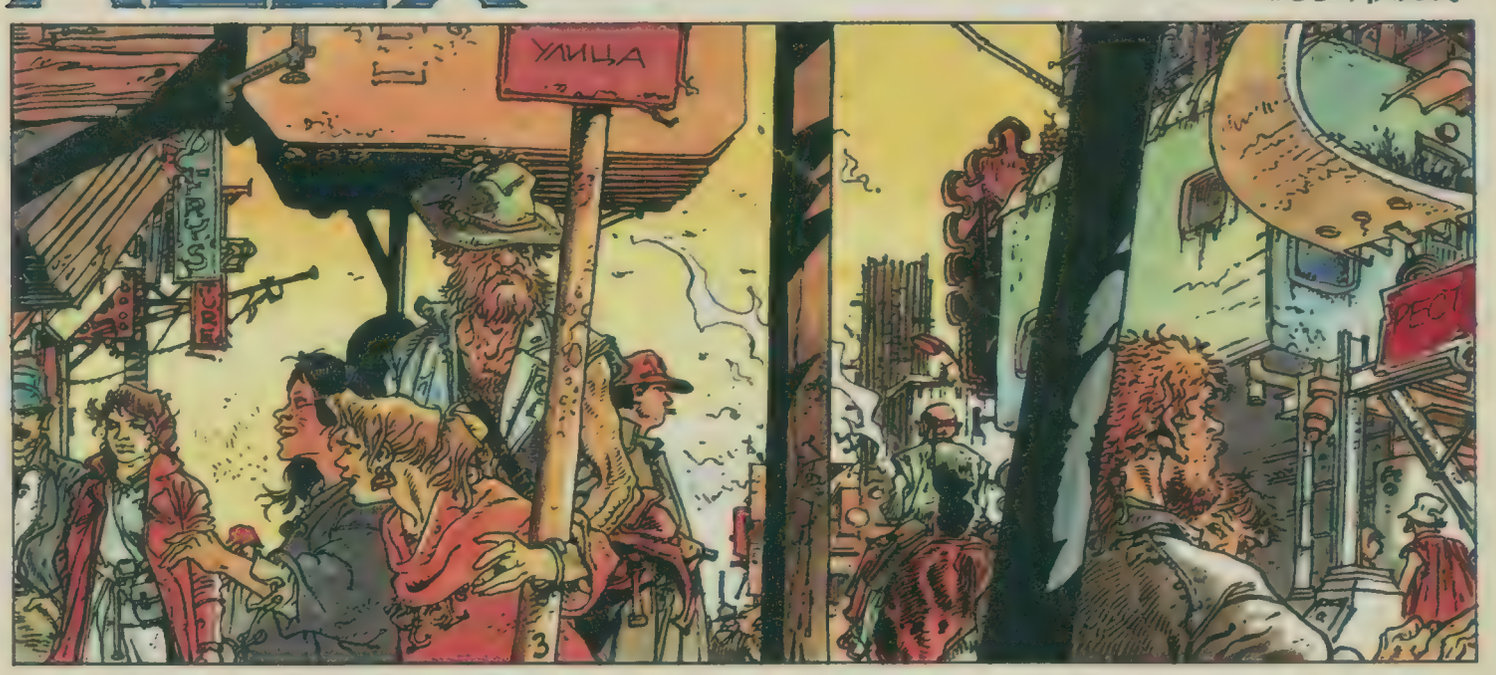

ЕДВАРДЕ, РЕКЛИ СУ! СТАНИ!
ШТА СУ РЕКЛИ, МАМА?
НЕ ПРАВИ СЕ ЛУД! РЕКЛИ СУ: „ДЕБЕЛА СВИЊА"!
СТВАРНО НИСАМ ЧУО!
ТУЖНА САМ! ВРЕЂАЈУ ТИ МАЈКУ, А ТИ НИШТА!
МИСЛИМ ДА НИСИ ДОБРО РАЗУМЕЛА!
ГРОК! ГРОК!
ГРОК! ГРОК!
ГРОК! ГРОК!
САМО ТИ МИРНО СЕДИ ДОК МИ ОНИ ДОБАЦУЈУ!
НЕ ТРЕБА ПРИДАВАТИ ТОМЕ ТОЛИКИ ЗНАЧАЈ! ИДЕМО ДАЉЕ!
НЕ ИДЕМО!
АЛЕКС ОВО НЕ БИ НИКАД ДОЗВОЛИЛА! НА ОВОМ ПУТОВАЊУ САМ УВИДЕЛА ДА НИСИ ЧОВЕК!
ДОБРО, ИДЕМ... САМО ПУТИ!

НАДАМ СЕ ДА ВАШЕ ГРОКТАЊЕ НИЈЕ ЗЛОНАМЕРНО, МОМЦИ!
ШТА? ЧОВЕК НЕ СМЕ ВИШЕ НИШТА ДА КАЖЕ, А ДА...
ОТКУД САД ОВАЈ МРШАВКО? НЕМА НИ ТРИ'ЕС КИЛА С КРЕВЕТОМ! НЕ ДАШ НАМ ДА СЕ ШАЛИМО!
ИЗГЛЕДА ДА СТЕ ЛОШЕ ВОЉЕ!
ПОЛАКО С РУКАМА! НЕ ДИРАЈ МОГ ДРУГАРА!
ЕДВАРДЕ, С ТАКВИМ ЉУДИМА СЕ НЕ РАСПРАВЉА!
ПЉУС!
ЈЕСИ ЛИ ЧУО ШТА ТИ ЈЕ МАМИЦА РЕКЛА, ДЕБИЛЕ?
ГРОК! ГРОК!
ГРОК! ГРОК! ГРОК!

УХ! УХ! ЗЕЛЕНИ ПАПИРИЋИ!
ОВАЈ ХОЋЕ ДА НАС ПРЕЂЕ!
ТРИ ОВАКВЕ, И ПОСТАЋУ ТИ РОЂАК! БРЗО СЕ ОДЛУЧИ! ПРИБЛИЖАВАЈУ СЕ!
ПА... ХМ... ЈА...
У ПРАВУ СИ ШТО СЕ СЛАЖЕШ!
САМ СИ СЕБИ ПОКВАРИО ОВАКО ЛЕП ДАН! ВОДА У КАНАЛУ ЈЕ ДОБРА! ШТО СЕ НЕ ОКУПАШ?
КАД ЈЕ ДОБРА, ОКУПАЈ СЕ ТИ! САМО, ПОСЛЕ ТЕБЕ ВИЋЕ ЗАГАЂЕНА!
ПАЗИ, ИМАЈУ НОЖЕВЕ!
СУВИШЕ СИ ХРАБАР ЗА ТИПА КОЈИ ЈЕ САМ!
ИМАШ ПРОБЛЕМА, КУРДИ?
ПОЗНАЈЕМО ЛИ ОВЕ ЉУДЕ?
О, ЧЕР! ОПЕТ УЛАЗИШ БЕЗ КУЦАЊА! НЕ, НЕ ПОЗНАЈЕМО ИХ!
А НЕЋЕМО ИХ НИ УПОЗНАТИ! КАКВА ЗЕРКА! ШТЕТА, МОЖДА БИСМО ПОСТАЛИ ДРУГАРИ!
ЖАО МИ ЈЕ!
ДОВРШИ ПОСАО, ЧОВЕЧЕ!
6

АЛЕКС!
ОВДЕ ЋЕ НАС АЛЕКС ЧЕКАТИ!
ПОМОЋИ ЋУ ТИ ДА ЈЕ НАЂЕШ! НА ШТА ЛИЧИ?
ТО МИ ЈЕ СЕСТРА, АЛЕКСАНДРА! НИСАМ ЈЕ ОДАВНО ВИДЕО! ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА ЛИЧИ НА ОЦА ИЛИ НА МАЈКУ!
АХА!
АЛЕКСАНДРА! ЕО, АЛЕКС!
АНДРА!
ВРЕМЕ ЈЕ!

АЛЕ
РОДИТЕЉИ СУ НАМ СЕ РАСТАЛИ КАД САМ БИО МАЛИ! АЛЕКС ЈЕ ОТИШЛА С ОЦЕМ, А ЈА СМАЈКОМ!
ПОВРЕМЕНО СУ СЕ ДОГИЂИВАЛИ!
БАШ МЕ БРИГА!
КСАНДРА!!
НАДАМ СЕ ДА МЕ НЕКЕ ПРЕВАРИТИ! АЛЕКС!
ГЛЕДИС!
ОВДЕ САМ!
НИЈЕ ДОБРО ТОЛИКО ЗАДРЖАВАТИ ДАХ, КУРДИ!
ЗОВИ МЕ МАМА! КАКО СИ СЕ ПРОМЕНИЛА!
ВИДЕЛА СИ МЕ КАД САМ ИМАЛА ЧЕТИРИ ГОДИНЕ... МАМА!
И ТИ СИ СЕ ПРОМЕНИЛА!
УФ, СЛИКА! МОРАШ МЕ РАЗУМЕТИ... А НИСАМ ИМАЛА НОВИЈУ!
8

МАМА ЈЕ СТАЛНО ГОВОРИЛА ДА ЈЕ ОТАЦ ЛОШ... А САД ИДЕМО ТАМО!
НЕ НЕРВИРАЈ СЕ!
БОЈИМ СЕ ДА МЕ ОТАЦ НЕЋЕ ХТЕТИ! ШТА ЋУ ОНДА?
ОТОМ – ПОТОМ! ДАЈ УЗДЕ!
ЗАШТИТА? ПОРЕД МЕНЕ ТИ ОНА НЕ ТРЕБА!
НЕ СЕКИРАЈ СЕ, ГОСПОЂО! АКО СМЕТАМО, МИ ЋЕМО ОТИЋИ ЧИМ СТИГНЕМО ТАМО!
ВИДИШ!
АЛЕКС, НЕ ЗНАМ ДА ОБЈАСНИМ СВОЈЕ УТИСКЕ...
СЕДИ НА СРЕДИНУ, МАМА!
ПРЕШЛА СУ ТЕ ДВА ПРЕВАРАНТА!
ЊИХОВО ПРИСУСТВО МИ ДАЈЕ СИГУРНОСТ!
ХВАЛА ЗА АЛУЗИЈУ, АЛЕКС!
9

ИЗГЛЕДА ДА СТИЖЕМО, ЕДВАРДЕ! ОВДЕ ЋЕШ СЕ ДОСАЂИВАТИ, ЧОВЕЧЕ!
НЕЋУ! ИМАМ СВОЈЕ КЊИГЕ, И ТО МИ ЈЕ ДОВОЉНО!
СУПЕР, АКО ТАКО МИСЛИШ! ХЕЈ!?
?!

УМИНИЛО МИ СЕ ДА ВИСИ ЧОВЕК! ОВДЕ НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ!
ЕД, ОБАВЕСТИ ОНЕ НА БРОДУ!
МАЈ-МУН!?
БЕНГ!
?!!
ЈЕСИ ЛИ ЛУД? ОДАКЛЕ ТИ ТАЈ „ТОП"?
МОЈ ЈЕ! МИСЛИО САМ...
ШИМПО ШИМПО
АЛЕКС, ШТА СЕ ДЕШАВА? ПАЗИ!
ДА ПАЗИМ! ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ПАЗИМ ПРЕ НЕГО ШТО САМ ПОВЕЛА ОВЕ МАНИЈАКЕ! ИМАМ И ЈА ЧИМЕ ДА ПУЦАМ!
БОЉЕ ПРВО ДА УЗЕМО! МОКАР САМ!
АЛЕКС, ЈА САМ!
ПУЦАО САМ У ВАЗДУХ!
ЗНАШ ЛИ ТИ ШТА ЈЕ ВАЗДУХ?
ГОСПОЂИЦЕ, ОН СЕ ПОМЕРА!
ОН ЈЕ ВЕЋ ТУ ВИСИО КАД СМО...
ХРРР!
ХРРР!

ШИМПО! ЖИВ ЈЕ!
ГДЕ СУ МЕРДЕВИНЕ?
У ШТАЛИ! БРЗО!
ДВА МЕТКА! СРЕЋА ШТО СУ ИЗАШЛИ НАПОЉЕ!
ШИМПО, ДРЖИ СЕ! ПОМОЋИ ЋЕМО ТИ!
НА МЕНЕ СТЕ ЗАБОРАВИЛИ! АЛЕКС, КАЖИ ТАТИ ДА ДОЂЕ С КИШОБРАНОМ ПО МЕНЕ!
ТАТА!? МЕЛВИН?
САРА! И МАЛИ?!
ГОСПОЂИЦЕ АЛЕКСАНДРА! ДОЂИТЕ БРЗО, ВАШ ОТАЦ ЈЕ ПОВРЕЂЕН!
ОТАЦ? И ТО ЈЕ СВЕ?

ЕДВАРДЕ, ПОМОЗИ МИ! ПОМОЗИ!
ЕВО, ДОЛАЗИМ!
ОДМАХ, МАМА!
ИДИ, МЛАДИЋУ!
ЗНАШ ДА НЕ МОГУ САМА ДА СЕ УСПЕНТРАМ! ПОНЕСИ КИШОБРАН!
НАПОЉУ СУ ГА СРЕДИЛИ И ДОВУКЛИ ОВАМО!
ЈЕ ЛИ НЕШТО РЕКАО?
ПРВО ДА ВИДИМО ШТА МУ ФАЛИ!
СУДЕЋИ ПО ТРАГОВИМА, БИЛО ИХ ЈЕ ВИШЕ!
НИСУ НИШТА УКРАЛИ! ДАЛЕКО СМО ОД ОСТАЛИХ, АЛИ И ОД НЕПРИЈАТЕЉА!
АЛЕКС, ТАТА ДОЛАЗИ К СЕБИ!
НАДАМ СЕ ДА НЕЋЕ БИТИ ПОСЛЕДИЦА... И ТО БАШ САД КАД ПОЧИЊЕМО ИЗНОВА!
ИДИ... ЗВАЋУ ТЕ КАД БУДЕ СПРЕМАН ДА ТЕ ВИДИ!
М М! АЛЕКС!
ТУ САМ, ТАТА!
13

СЕЋАМ СЕ ДА ЈЕ ШИМПО БИО УЗНЕМИРЕН! ПОШАО САМ ДА ВИДИМ ЗАШТО И... КО СИ ТИ?
ЕД-ВАРД, ТАТА!
ИДЕМ ДА НАЂЕМ ПАРЧЕ СУВЕ ЗЕМЉЕ! НОЋ ЈЕ, А И УМОРАН САМ!
СТВАРНО?
ДА НИСИ МИСЛИО ДА ЋЕ ТИ ДАТИ КРЕВЕТ?
ОКЕЈ! ИДЕМ С ТОБОМ!
АЛЕКС, ИДЕМ ДА ЛЕГНЕМ! МЕЛВИНУ ЈЕ СПАЛА ТЕМПЕРАТУРА И САД СПАВА! ЛАКУ НОЋ!
'НОЋ!
ХРРРР!
ХРРРР!

САРО!!! СПАСЕНИ СТЕ! ОБОЈЕ!
ЈЕСИ ЛИ ТИ ВИКАО, ЕДВАРДЕ?
ЕДВАРДЕ!
ДОБРО ЈЕ ШТО СИ БАР ТИ ПОБЕГЛА, САРО!
ЈАДНИ ШИМПО! СРЕЋНА САМ ШТО СМО ОПЕТ СВИ НА ОКУПУ!
ШТА? ВАС ДВОЈИЦА ЈОШ НИСТЕ ОТИШЛИ?
ТО ЋЕМО УЧИНИТИ ЧИМ НАМ ДАТЕ НАШУ ОПРЕМУ КОЈА ЈЕ, ЗА РАЗЛИКУ ОД НАС ДВОЈИЦЕ, ПРЕНОШЕНА ПОД КРОВОМ!
ВИ...
НИКАМ БИЛА У ПРАВУ... АЛИ НЕ ОЧЕКУЈТЕ ДА СЕ СЕКИРАМ ЗБОГ ВАС!
ИМАМ ЈА СВОЈЕ ПРОБЛЕМЕ!
ГОСПО-ИЦЕ!
15

ОВО ЈЕ МАЛИ ИСПУСТИО!
ШТА?! НЕЧИЈИ НОВЧАНИК!
ТО САМ И МИСЛИЛА! ЛИСТИЋИ ИСПУЊЕНИ КИНЕСКИМ ПИСМОМ!
ЈАПАНСКИМ!
ЈАПАНСКИМ? ШТА ТИ ЗНАШ, ЕДВАРДЕ?!
ДОЗВОЛИ МИ ДА ПОГЛЕДАМ!
МОЖЕШ МУ ВЕРОВАТИ, АЛЕКС! ОН ЈЕДИНИ У ГЛАВИ ИМА НЕШТО!
САД КАД СМО КОМПЛЕТНИ, МОЋИ ЋЕМО ВАЉДА ДА СПАВАМО!
АЛЕКС, ЗАКОПЧАЈ, ЗАБОГА, ТУ ПИЦА-МУ!
ТРЕБА МИ ЛУПА... ОВО ЈЕ ЗАИСТА СИТНО!
АЛЕКСАНДРА, ДРАГА, ЗАКОПЧАЈ СЕ! НЕ-ПРИСТОЈНО ЈЕ...
ДОБРО, МАМИЦЕ! НЕКУ ВИШЕ! УАУ!

ЧЕРЕМАЈА, ПРИЈАТЕЉУ, САД КАД СМО ОТИШЛИ, МОГУ ТИ ПРИЗНАТИ ДА БИХ СЕ РАДО ОЖЕНИО ЊОМЕ! ЉУТИШ СЕ?
НИПОШТО! АЛИ, ШТО ЈОЈ НИСИ РЕКАО? ОНА БИ ТО ЈЕДВА ДОЧЕКАЛА! ВРАТИЋУ СЕ ЈА ДА ЈОЈ ТО КАЖЕМ!
НЕМОЈ ДА ЖУРИШ! ТО ИОНАКО НЕ БИ БИО ДУГОТРАЈАН БРАК! СИГУРАН САМ!
ВЕЋ СИ СЕ ПРЕДОМИСЛИО, А НИСИ НИ ПРОБ'О!
НЕЋЕМО ВИШЕ О ТОМЕ! ЈА ИМАМ КАМЕНО СРЦЕ!
ДАЈ МИ ДОГЛЕД!
ПОПЕЛА СЕ НА СТОЛИЦУ И УПАКАНИХ ОЧИЈУ НАМ МАШЕ МАРАМИЦОМ!
ЧЕКАЈ...
АХ! ТАЈ ЊЕН МИРИС...
УЉУТИ МАЛО!
НА БРОДУ НИСАМ МОГЛА ДА ОДРЕДИМ МИРИС! АЛИ САДА ЗНАМ - МИРИШЕШ КАО МАЈМУН!
А ТИ НА ЗАПШКУ, МАМА!
ТАКО СИГУРНО НЕЋЕШ ПРИВУЋИ МОМКЕ!
А ЈА САМ ОТКРИЛА ЗАШТО ИХ ТИ ВИШЕ НЕ ПРИВЛАЧИШ... ОТУДА ОДЈЕДНОМ ПОТИЧУ ТВОЈА ОСЕЋАЊА ЗА ПОРОДИЦУ!
ЗЛА СИ! ЗАР СИ ЗАБОРАВИЛА ШТА СИ МИ ПИСАЛА?
ПРИЗНАЈЕМ, ГАДНО СИ МЕ ПРЕШЛА ТВОЈИМ ЛЕПИМ РЕЧИМА И СЛИКОМ! СВЕ БЛА-БЛА-ТРУЋ!
АЛЕКС!
ЧУЈ, ОВО ЈЕ САМО ПОЧЕТАК НЕКОГ ПЛАНА! ОЗНАЧЕНА СУ НЕКА МЕСТА НА ОБАЛИ! А ИЗРАЗИ СУ ВОЈНИ!
ВОЈНИ? ШАЛИШ СЕ?

ЧУЈ, БРАЛЕ, НИЈЕ МИ ДО ШАЛЕ! ОСТАВИ ТО СУПЕРМЕНУ, А МИ ДА ПОПИЈЕМО КАФИЦУ! ОКЕЈ?!
КАФУ... ЈА БИХ РАДИЈЕ ЧАЈ! АЛИ...
...ОВО МИ НЕ ДА МИРА...
ЧАЈ? КИНЕСКИ?
ЈАПАНСКИ!
ЗНАШ, ЕДЕ, ОДУШЕВЉЕНА САМ ШТО ИМАМ БАТУ КАО ШТО СИ ТИ!
Х... ХВАЛА!
АЛЕКС, ДВЕ КОЦКЕ ШЕЋЕРА!
МЕЛВИНЕ, ДРАГИ, ШТА СИ СЕ ЖРУТИО? ОСЛОНИ СЕ НА МЕНЕ... ПА, ЈА САМ ТВОЈА ЖЕНА!
ЗАР ЈЕ ОВО БИЛО ПОТРЕБНО...
СЕШЋЕМО НЕГДЕ ДА ПОПРИЧАМО... КАО РАНИЈЕ!
ОСИМ ШТО СУ ДЕЦА ПОРАСЛА, ШТА СЕ ЈОШ ПРОМЕНИЛО, МЕЛВИНЕ? БАШ НИШТА!
ШТА ЗНАЧИ НЕКОЛИКО ГОДИНА ВИШЕ И ПОНЕКА БОРА! ПОГЛЕДАЈ МЕ, ЗАР НИСАМ ИСТА КАО ПРЕ?
МЕЛВИНЕ, ЗАР МИСЛИШ ДА САМ ИМАЛА ЛАК ЖИВОТ? ВОЛЕЛА БИХ ДА ТИ ЧУЈЕМ ГЛАС! РЕЦИ БАР НЕШТО!
ДВА ТИПА НА КОЊУ!
ДА, ДВА ТИПА НА КОЊУ...
АЛЕКС!
УХ, МЕЛВИНЕ, БАШ СИ НЕМИОСРДАН! САМО БУТИШ!
18

ЕВО НАС ОПЕТ!
А ТО ВАМ СЕ НЕ ДОПАДА!
ВИДИМ ДА СТЕ СКЛОПИЛИ „НЕКО" ПРИЈАТЕЛСТВО, АЛИ МОЈА КУЋА НИЈЕ ДИСПАНЗЕР!
ЈАПАНСКИ ВОЈНИК!
ОВИ НИКАД НЕ ПУТУЈУ САМИ! НЕ БИ ЛИ ЗАЧУДИЛО ДА ИХ ИМА ЈОШ!
ОВАЈ ТИП ЈЕ ПРЕ САМО ЧЕТВРТ САТА ХИТАО ПРЕМА ВАШОЈ КУЋИ И ТО С МИТРАЉЕЗОМ У РУКАМА!
ГДЕ ДА ГА СТАВИМО? УСКОРО ЋЕ СЕ ОСВЕСТИТИ!
У ШТАЛУ!
ШТА СЕ ДЕШАВА? МОГУ ЛИ ПОМОЋИ?
19

ТИК!
ТИК!
АЛЕКС, КО ЈЕ ОВАЈ ЧОВЕК? КИНЕЗ?
ЈАПАНАЦ, ТАТА! И ПАПИРИ НАЂЕНИ ИСПРЕД ВРАТА СУ НА ЈАПАНСКОМ!
ИМАМ УТИСАК ДА СЕ ПОИГРАВАТЕ СА МНОМ!
АЛИ, ТАТА...
АЛИ, МЕЛВИНЕ...
РАДИТЕ ШТА ВАМ ВОЉА! ЈА ИДЕМ ДА СЕ ОБУЧЕМ!
.....
ЗАВРШИЛИ СМО! ИДЕМО, МИС!
МИРНО СПАВАЈТЕ!
ДОБРО СМО ГА УВЕЗАЛИ!
ЗА ОСТАЛО СЕ САМИ ПОБРИНИТЕ!
ЗА ОВО НАМ НИШТА НЕ ДУГУЈЕТЕ!
ОКЕЈ, КУРДИ!
НЕМАМ ЖЕЉУ ДА СЕ ОВДЕ ДУЖЕ ЗАДРЖАВАМ!
ЕВО, СТИЖЕМ!
ОСТАНИТЕ!
МОЛИМ ВАС.. ОСТАНИТЕ! ПОТРЕБНИ СТЕ МИ!
20

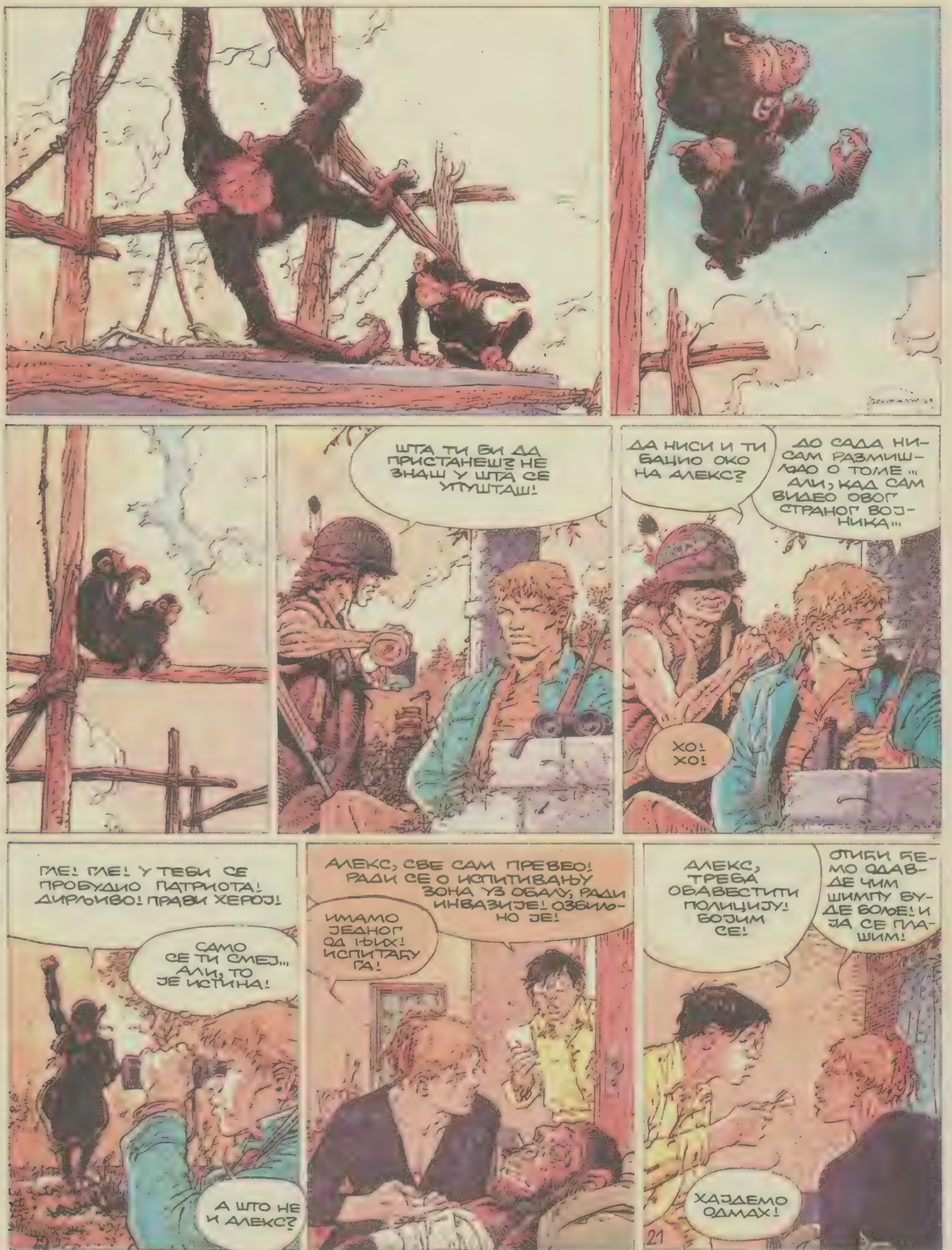
ШТА ТИ БИ ДА ПРИСТАНЕШ? НЕ ЗНАШ У ШТА СЕ УГЊШТАШ!
ДА НИСИ И ТИ БАЦИО ОКО НА АЛЕКС?
ДО САДА НИСАМ РАЗМИШЉАО О ТОМЕ... АЛИ, КАД САМ ВИДЕО ОВОГ СТРАНОГ ВОЈНИКА...
ХО! ХО!
ГЛЕ! ГЛЕ! У ТЕБИ СЕ ПРОБУДИО ПАТРИОТА! ДИРЉИВО! ПРАВИ ХЕРОЈ!
САМО СЕ ТИ СМЕЈ... АЛИ, ТО ЈЕ ИСТИНА!
А ШТО НЕ И АЛЕКС?
АЛЕКС, СВЕ САМ ПРЕВЕО! РАДИ СЕ О ИСПИТИВАЊУ ЗОНА УЗ ОБАЛУ, РАДИ ИНВАЗИЈЕ! ОЗБИЉНО ЈЕ!
ИМАМО ЈЕДНОГ ОД ЊИХ! ИСПИТАЋУ ГА!
АЛЕКС, ТРЕБА ОБАВЕСТИТИ ПОЛИЦИЈУ! БОЈИМ СЕ!
ОТИЋИ ЋЕМО ОДАВДЕ ЧИМ ШИМПУ БУДЕ БОЉЕ! И ЈА СЕ ГЛАШИМ!
ХАЈДЕМО ОДМАХ!
21

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

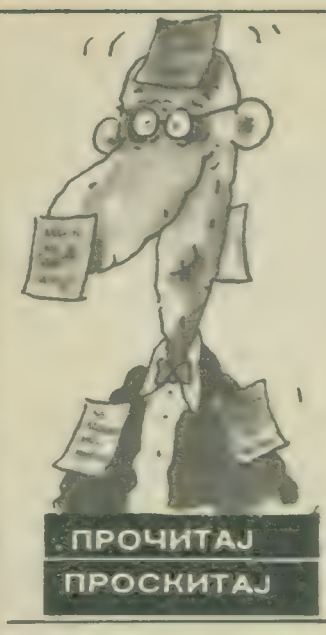

ОСАМ ПРОТИВ ЈЕДНОГ

Дим цигарете сваке године у свету убија на хиљаде особа које никада нису пушиле. Жртве су такозвани пасивни пушачи који само дуже бораве у просторијама где се пуши и тако, хтели не хтели, удишу отровне састојке из дувана. Студија „Пасивно пушење и срчана обољења", објављена у Аустрији, потврђује да су болесне особе, изложене утицају дуванског дима, у великој опасности да заради неко од тешких срчаних обољења које ће се завршити кобно. Према истој студији, на осам пушача долази један непушач који умире само зато што је био окружен пушачима.

Пасивно пушење погађа организам тако што се угљен-моноксид везује за црвена крвна зрнца и смањује им способност да преносе кисеоник. Никотин из ваздуха, када се удахне, омета и правилан рад срчаног мишића.

ОПРАНА ВАШКА – СРЕЋНА ВАШКА

Да ли вашке воле чисту косу? Воле. Сасвим супротно од укорењеног мишљења, опрана вашка је срећна вашка. Према налазима доктора Жака де Надона, директора медицинског одељења велике француске фармацеутске лабораторије, најезда ових малих несносних паразита није ствар хигијене. Што је најлепше, вашка обожава да живи у чистој, топлој и благо влажној атмосфери, тачније речено, на глави где јој прљавштина неће спречава-

ти везу с косматом кожом из које црпе своју храну и енергију.

Ово, наравно, нипошто не значи да је прљава коса лек против вашију, наглашавају паразитолози.

ШТО НЕ ОСТАДЕ У АНОНИМИ?

Сирота Coelacanth. Прво су сви веровали да је изумрла пре више милиона година. Онда је рибица 1938. изронила и приказала се свету и тако доказала да је жива и здрава. А у ствари, било би јој боље да је остала у анонимима јер су Јапанци сада решили да је стрпају у акваријум по сваку цену.

Научни свет ван Јапана жестоко се противи овом подухвату. Тако је Међународни савет за заштиту Coelacanth-a (CCC) упутио званични протест Јапану. Замисли се противи и велики број ихтиолога из читавог света. Један од њих је и Џон Мјузик, шеф катедре за кичмењаке на Институту за биологију мора из Глочестер Поинта у Вирџинији: – То би био злочин. О њима знамо врло мало, чак нам није познато ни колико их има. Требало би да их прво проучимо у природи пре него што их стрпамо у акваријуме у којима ће највероватније угинути.

Јапанци, међутим, остају при своме. Операција хватања рибице Coelacanth заказана за прошлу зиму отказана је због изузетно лошег времена. Тада се извукла, али једна рибица ускоро ће највероватније надрљати. Све је, наиме, спремно за нову операцију: и подводне ТВ камере и електронска опрема за откривање риба, чак и мини подморнице са даљинским системом управљања.

Сирота рибица, дакле, нема шансе? Није баш тако. Јапанци ништа нису урадили ако не улове мушко-женски пар који ће моћи да се размножава. Ту постоји једна зачкољица. Између мушке и женске Coelacanth-е, споља гледано, нема никакве разлике. Чак и ако погоде полове, риболовцима остаје још

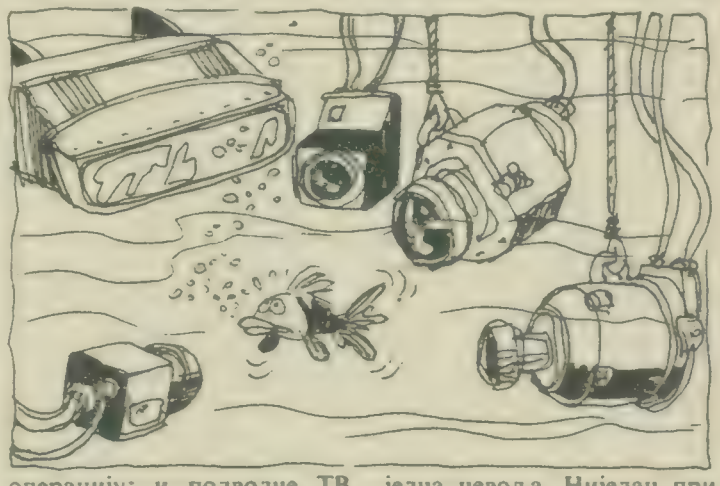

једна невоља. Ниједан примерак никада није живео дуже од 20 сати по изласку на површину због огромне разлике између температуре на дну и при површини мора.

У АУСТРАЛИЈУ – ПЕШКЕ?

Према закључцима Универзитета у Камбери, први људи крочили су на аустралијски континент не пре 20.000, како се веровало, већ пре 60.000 година. Ови „освајачи" Аустралије, који су дошли из Индонезије и Нове Гвинеје, вероватно су били хомо сапиенси премда за ову претпоставку није нађен ниједан материјални доказ.

Али, како су превалили толико растојање? У чамцима или на сплавовима? У том случају морали су да преброде преко океана најмање 400 километара. Уколико нису, искористивши мини ледено доба пре 65.000 година, када је ниво мора био 70 метара нижи него данас, стигли пешке преко висоравни које су извиривале из мора и повезивале Аустралију с Новом Гвинејом исто као што је данас Индонезија везана копном с Малезијом за време веома ниских водостаја.

Илустрово: Зоран Петканић – Петко

БУДИТЕ ШЕРЛОК ХОЛМС

СМРТ ЈЕДНЕ ЛЕПОТИЦЕ

Тело лепе Еми Латур нађено је прошле ноћи у спаваћој соби, заједно са њеним омиљеним канаринцем који је лежао удављен у своме кавезу. Четири особе које је полиција саслушала били су: Хенри Вили и Џое Вонти, Емини удварачи, Луис Спенкер, провалник за кога се знало да се тог дана мувао у близини њене куће, и Селеста, њена кућна помоћница.

Можете ли да погодите ко је убица?

ПИТАЊА

1. **Како је Еми била убијена? Устрељена... Убодена ножем... Удављена... Премлаћена...**
2. **Има ли знакова да је дошло до огорчене борбе?**
   Да... Не...
3. **Је ли њен убица био снажан?**
   Да... Не...
4. **Да ли је Еми вољела накит?**
   Да... Не...
5. **Да ли је била опљачкана?**
   Да... Не...
6. **Сматрате ли да је била у пријатељским односима са својим убицом?**
   Да... Не...
7. **Да ли је канаринац био удављен пре Емине смрти?**
   Да... Не...
8. **Је ли то био злочин из страсти?**
   Да... Не...
9. **Да ли је Вили имао мотив?**
   Да... Не...
10. **Ко је убио Еми? Хенри Вили... Џое Вонти... Луис Спенкер... Селеста**

Решење на странама МАЛЕ ПОШТЕ

ВЕНЕРА КРОЗ „МАГЕЛАНОВО" ОКО

БОГИЊА ЉУБАВИ У ЗАГРЉАЈУ ВУЛ

Кратер Голубкина пречника 34 километра како га је видео радар сонде „Магелан"

Можда због имена које је добила по богињи љубави и лепоте из римске митологије; можда зато што је, после Сунца и Месеца, најсветлије тело на нашем небу; можда што је густ слој угљен-диоксида и облаци сумпорне киселине крију чак и од погледа најјачих земаљских телескопа – тек Венера од памтивека неодољиво привлачи астрономе.

Током векова откривено је веома мало Венериних тајни. Ни развој технологије свемирске ере није успео да објасни њену највећу загонетку: како је могуће да планета, толико слична Земљи и по величини, и по маси, и по удаљености од Сунца, постане свет сасвим другачији од нашег – без воде, без живота и с температуром као у високој пећи.

Али, од октобра 1990. године свемирска сонда названа „Магелан", по чувеном португалском морепловцу Фернанду Магелану који је, опловивши Земљу, практично доказао да је она округла, шаље из Венерине орбите досад невиђене податке и слике њене површине. Сонда је лансирана с једног „шатла" 4. маја 1989.

Врхови високи 11.000 метара

– Систем радарских сигнала помоћу којих сонда реконструише површину ове планете пробија огромне рупе у зиду угљен-диоксида и сумпорне киселине који Венеру скрива од наших погледа. Према ономе што смо досад видели и сазнали, чини нам се да ћемо Венеру моћи да употребимо као лабораторију за доказе многих наших геолошких теорија – каже др Стив Сондерс, шеф пројекта мисије „Магелан".

Сондерс не жели да каже много више јер подаци добијени од „Магелана" и досад обрађени покривају свега 1,5 одсто површине Венере. Његови сарадници у „Насиној" ракетној лабораторији у калифорнијском граду Пасадени одушевљени су и убеђени да ће подаци које им на обраду шаље „Магелан" довести до темељног преокрета у геофизици.

Научници се, пре свега, надају да ће открити порекло два највећа Венерина узвишења. Прво се зове Афродитина земља и налази се на полутару а друго Земља богиње Иштар, огромна висораван којом доминирају планине Максвел с врховима од 11.000 метара пред којима бледи наш земаљски Маунт Еверест.

Афродитина земља може да се упореди с великим подморским гребенима наше планете, док Земља богиње Иштар личи на Хималаје пошто је, изгледа, такође настала сударима континенталних плоча

Али, прерано је тврдити да је облик Венерине површине последица глобалних тектонских појава, што је случај са Земљом, или регионалних унутрашњих померања откривених на Марсу.

Сувише чести „венеротреси"

Досад највећа изненађења добијена посредством „Магелана" су величине и облици кратера насталих ударом с метеоритима, силовитим пуцањем венеријанске коре и огромном разноликошћу вулканских облика и процеса.

– Очекивали смо – каже др Сондерс – да на Венери откријемо или прастаре оронуле кратере или сасвим „свеже" и у одличном стању. Али, слике које је послао „Магелан" показују да су сви кратери „нови" и сјајно очувани.

Знамо да је у областима без воде и биљака, што је случај с Венером, ерозија веома спора, али савршено стање свих снимљених кратера наводи на помисао да је тамо тај процес готово занемарљив.

Или се на читавој површини коју смо досад испитали догодила нека катаклизма, на пример вулканска активност џиновских размера, што је ту површину потпуно променило. Изгледа да су стари Римљани добро слутили када су богињи Венери, Јупитеровој кћери, за мужа дали Вулкана, бога огња и ватре! – завршава др Сондерс.

Што се величине кратера тиче, слике показују искључиво огромне планинске кружне врхове пречника од пет до педесет километара. Из тога се може закључити да су само гигантски метеорити успевали да се пробију кроз густу Венерину атмосферу а да се при томе не разбију или, чак, претворе у прах пре судара с површином планете.

И совјетске сонде „Венера I" и „Венера II" открile су искључиво велике кратере. Али, сматрало се да њихови инструменти нису били довољно моћни да открију и сниме мање кратере. „Магелан" је сада потврдио да малих кратера на Венери изгледа и нема.

Други веома значајан и досад непознат податак јесте велика оштећеност литосфере, Венерине коре. Слике које је емитовао „Магелан" показују да је та кора избраздана силним пукотинама из чега се наслућује снажна и учестана микротектонска активност, односно мали а веома чести „венеротреси".

И Земљи прети иста судбина

Без обзира на то што је циљ мисије „Магелан" искључиво геолошке природе, научници се надају да ће подаци

Прецизност „Магелановог" снимка – десно, између две широке црвене пруге – у поређењу с дометом супертелескопа са Земље: у малом правоугаонику белих ивица. У питању је истоветна површина

Сонда „Магелан" избачена у Венерину орбиту маја 1989. године

КАНА

Сакривена је густим облацима, на њој владају температуре као у високој пећи и дрмају је непрекидни земљотреси. Због чега је толико различита од наше планете? Зашто је сагорела своје животне изворе?

које сонда шаље допринети и да се боље схвате механизми појаве која је довела до ужасног прегрејавања Венерине површине где је температура око 400 Целзијусових степени.

– Венера је веома слична Земљи, налази се на готово истој удаљености од Сунца и вероватно је настала на исти начин као и наша планета. Али, у неком тренутку тамо је морало да се догоди нешто што је спречило развој живота. Реконструкцијом геолошке историје Венере подацима с „Магелана" могли бисмо, можда, да сазнамо када је све то тамо почело – каже др Сондерс.

А када се одгонетне геолошка ера, односно време када се та појава догодила, или започела, научници ће покушати да јој теоретски открију узроке.

И на Венери и на Земљи количина угљеника је иста. Разлика је само што је угљеник на нашој планети углавном у чврстом стању, у фосилима или стеновитим кречњачким облицима. На Венери, међутим, као да су све количине гаса, угља, дрвета и кречњака спаљене и тако отишле у атмосферу.

Упознати Венеру, кажу научници, значи боље разумети процесе на Земљи и помоћи јој да избегне ужасан крај

Продужени боравак?

Свемирски бродић „Магелан" који кружи око Венере направљен је мање-више од резервних делова сонди употребљених у разним ранијим истраживањима: компјутери су са мисије „Галилеј" на Јупитеру, а погонски систем исти је као онај који је избацио сонду „Војаџер" преко планета изван нашег Сунчевог система.

Тајна „Магелановог" успеха је његово „око", посебан радар који може да открије предмет и појединости величине и свега сто двадесет метара. А то је двадесет пет пута детаљније од свих претходних сонди и уређаја који су посматрали Венеру.

Баш због тога, мада је било предвиђено да „Магелан" кружи по Венериној орбити само један венеријански дан – који износи 234,1 земаљска дана – шефови „Насе" размишљају да му продуже боравак за неколико земаљских година.

Б. Д.

ХИТ ХИТ ХИТ

ЗДРРРРААВО!

Ево га опет. Ђуро је направио велику паузу између прве и друге плоче „Бомбај штампе". Разлози су убедљиви. Снимио је филмове „Дом за вешање", „Како је пропао рокенрол", „Кудуз", нову серију „Топ листе надреалиста" и тек онда је дошла на ред плоча „Ја много боље летим сам". Албум се појавио новембра прошле године у издању сарајевског „Дискотона". Поред „Бомбај штампе" на плочи гостује Гобац из групе „Психомодо поп" који је заједно са Ђуром отпевао песму „Шарене улице", док су у песми „Кад мој Недо и његов Брада свирају blues" гитаристи ова два састава укрстили инструменте. Поводом плоче Ђуро каже:

– Јако сам задовољан како је све испало, свјесно смо се фурали на „Ролингстонсе" и музика нам звучи зрелије. „Психомодо поп" се појављује на плочи јер смо Гобац и ја у музичком смислу браћа и одавно смо хтјели да урадимо нешто заједно.

КОМПОНУЈЕМ БЕЗ ПРЕДРАСУДА

Џорџ Мајкл је добио изузетна признања за свој албум „Listen Without Prejudice" који је публика одлично прихватила и код нас. Пошто се ослободио обавезе да плочу представи на концерту и да се непрекидно мува по медијима, он се, осећајући стваралачку снагу, одмах повукао у студио и бацио на припремање плоче „Listen Without Prejudice Vol 2". У исто време у јавност је пуштен документарни филм о њему под називом „South Bank Show"

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Прошле године убијао сам гроб Џима Морисона. Свестан сам да сам могао да завршим исто као и он, да изгорим у пламену, да разапнем себе на олтару рокенрола. Могао сам да жртвујем себе, као што је Морисон учинио, само да сам то желео."

Axl Rose (Guns N'Roses)

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

IMAGINE

Imagine there's no Heaven
It's easy if you try
No Hell below us
Above us only sky
Imagine all the people
Living for today
Imagine there's no countries
It isn't hard to do
Nothing to kill or die for
And no religion too
Imagine all the people
Living life in peace
You may say I'm a dreamer
But I'm not the only one
I hope someday you'll join us
And the world will live as one
Imagine no possessions
I wonder if you can
No need for greed or hunger
A brotherhod of man
Imagine all the people
Sharing all the world
You may say I'm a dreamer
But I'm not the only one
I hope someday you'll join us
And the world will live as one

Tekst i muzika: Džon Lenon

Џон Ленон, петнаестогодишњак

ЗАМИСЛИ

Замисли да нема раја
Лако је ако покушаш
Ни пакла испод нас
Изнад нас само небо
Замисли да сви људи
Живе за данас
Замисли да не постоје земље
То није тешко
Ништа због чега би се
убијало или гинуло
Ни религије такође
Замисли да сви људи
Живе у миру
Можеш рећи да сам сањар
Али нисам једини
Надам се једног дана
придружићеш нам се
И свет ће живети као један
Замисли да нема својине
Питам се можеш ли
Похлепа или глад нестају тад
Братство људи
Замисли да сви људи
Поделе цео свет
Можеш рећи да сам сањар
Али нисам једини
Надам се једног дана
придружићеш нам се
И свет ће живети као један

МУЗИЧКА ПОШТА

„Забавниче"!
Занима ме биографија Џимија Хендрикса и његова дискографија.

Јана

Хендрикс је рођен 27. новембра 1942. у америчком граду Сијетлу. Године 1961. пријавио се у војску, у падобранске јединице, а две године касније отпуштен је из здравствених разлога и одмах почео да зарађује као музичар. Пратио је на турнејама познате музичаре као што су Б. Б. Кинг, Литл Ричард, Вилсон Пикет, Џеки Вилсон. Басиста групе „The Animals" Час Чендлер чуо га је у једном њујоршком клубу док је пратио Куртиса Најта и одмах схватио да слуша изузетног инструменталисту. Повео га је у Лондон, направили су аудицију за групу на којој су одабрали бубњара Мича Мичела и гитаристу Ноела Рединга који се прихватио баса. Тако је настала група „Jimi Hendrix Experience". Почетком 1967. године представили су се сингпом Hey Joe" и избили на шесто место британске листе. Његово нарочито свирање гитаре (понекад и зубима ако је требало), упечатљив психоделични блуз и узбудљив имиџ за кратко време су га довели у сам врх светских извођача. На чувеном Montrey фестивалу коначно се потврдио као звезда.

Година 1968. сматра се његовом најуспешнијом, али брз успех донео је и невоље, пре свега са члановима свог трија и тако се 1969. група распала. Исте године наступио је на Њупорт фестивалу са Мичом Мичелом и басистом Билијем Коксом, другом из војничких дана. У августу је свирао на Вудстоку и то је било његово последње право представљање пред публиком. Крајем исто године основао је „Band Of Gypsies" у коме су били црни музичари са којима је снимио живи албум на дочеку Нове године у Филмор Исту. Ипак, незадовољан овом поставом убрзо је распустио групу. Августа 1970. свирао је на острву Вајт а 18. септембра нађен је мртав у стану своје пријатељице у Лондону. Званично, узрок смрти је гушење до кога је дошло у сну. Дискографија му је обимна а ово је избор најбољих плоча: „Are You Experienced?", „Axis: Bold As Love", „Smash Hits", „Electric Ladyland", „Band Of Gypsies", „Cry Of Love" и друге.

Драги „Забавниче".
Напиши ми нешто о Роју Орбисону, Билију Ајдолу и групи „Queen".

Драгана из Жабаља

Рој Орбисон је рођен 1936. године, а умро је крајем 1989. Први, веома успешни, синглови су му „Ooby Dooby", „Claudette", „Paper Boy", „Only The Lonely" и многи други. Последњи званични албум „Mystery Girl" појавио се непосредно пре његове смрти, уследиле су бројне компилације од којих је врло добра концертна плоча „A Black And White Night" коју је снимио са пријатељима: Брусом Спрингстином, Томом Вејтсом, Елвисом Костелом и другима.

Групу „Queen" чине певачи Фреди Меркјури, гитариста Брајан Меј, басиста Џон Декон и бубњар Роџер Тејлор. Први албум под називом „Queen" објавили су 1973. године а последња плоча им је „The Miracle" (1979) на којој се налази и песма „Breakthru". Били Ајдол се појавио крајем седамдесетих година као певач групе „Generation X". После распада састава упустио се у врло успешну соло каријеру у којој му је једно време главни помоћник био Стиви Стивенс. Иначе, његови албуми редовно се објављују код нас.

НАУЧНА ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

КАКАВ БЕЗОБРАЗЛУК!

Ричард Матесон

„Забавник" објављује ову причу надајући се да ће све у њој остати само фантастика...

Велика метална лопта слетела је право на раскрсницу.

– Шта је сад ово? – прогунђао је саобраћајац силазећи са бетонског постоља.

Гомила беспослених пролазника узбуђено се приближила лопти.

Масивна врата су се отворила. Из округлог отвора искочио је мушкарац. Радознало је погледао око себе.

– Шта се овде догађа? – упитао је полицајац вадећи бележницу. – Имате неких невоља?

Човек се осмехнуо и они који су стајали ближе чули су:

– Ја сам професор Роберт Вејд. Долазим из 1954. године.

– Баш свашта – прогунђао је саобраћајац. – Одмах да сте склонили то чудо одавде.

– То није могуће – рекао је човек. – У сваком случају, не одмах.

Полицајац је отворио врата и погледао у унутрашњост кугле.

– Шта је ово? Шта? – чуло се како урла.

– О чему се ради? – упитао је професор.

– Ћут! – издрао се полицајац. Професор је уплашено устукнуо, а полицајац је гурнуо руку у лопту и извукао неколико предмета.

А онда се десило.

Жене су окренуле поглед с повицима гнушања. Мушкарци су зинули, избечили очи, деца су покушавала да се прогурају ближе. Младим девојкама је позлило, неке су пале у несвест. Полицајац је журно склонио предмет испод блузе.

– Ниткове један! – зарежао је. – Свињо!

– Обесите га! – углас су повикале даме.

– Каква скаредност! – додао је један свештеник поцрвеневши до корена косе.

Професора су повукли низ улицу. Бранио се и запомагао, али хук гомиле заглушио је његове јауке. Са свих страна по њему су пљуштали ударци.

На столу главног комесара Каслмолда зазвонио је видео телефон. На екрану се појавио капетан Ренкер:

– Имамо новог затвореника. Каже да је дошао у времеплову из 1954. године. – Капетан се бојажљиво осврнуо.

– Шта то тражите? – упитао га је комесар. Капетан је гурнуо руку у сто, извукао три предмета и положио их тако да их Каслмолд добро види. Комесарове очи само што нису искочиле.

– О-о-о! Одакле вам то?

– Одузели смо од ухапшеног.

Каслмолд је буквално гутао ствари очима.

– Одмах долазим – искључио је везу, размишљао коју секунду и поново укључио. Капетан Ренкер тргнуо је руку од стола.

– Да ништа нисте пипали! Јасно?

– Да, господине – уплашено је одговорио капетан црвенећи. Каслмолд се насмешио и поново искључио везу.

Кораци – незграпни надзорник отворио је врата.

– Устај! – дрекнуо је презриво. Професор Вејд се подигао, љутито погледао у тамничара и изашао из ћелије.

– Десно! – наредио је надзорник.

– Боље би било да сам остао код куће – изговорио је више за себе професор.

– Тишина, развратниче један!

– Е, сад је доста! – узвикнуо је Вејд. – Као да сте сви полудели. Нашли сте...

– Мир! – сиктао је надзорник. – У мом делу затвора не смете да изговорите ту прљаву реч!

Професора су увели у собу где је на вратима стајала таблица „Капетан Ренкер, шеф контролне полиције". На капетановом столу испод беле салвете лежале су оне три стварчице. Капетан није био сам, већ са комесаром Каслмолдом.

– Можда ћете ми ви објаснити...

– Тишина! – заурлао је Ренкер.

– Нећу да ћутим! – бесно је одговорио Вејд.– Досадило ми је да слушам све те бесмислице и будалаштине. Погледали сте у мој времеплов, нашли те предмете и... – повукао је белу салвету. Комесар и капетан су поскочили. – Забога – наставио је професор бесно. – У чему је ствар? То је само храна, обична храна.

То је већ било исувише.

На ову, два пута поновљену, реч оба официра спустила су главу.

Вејд је узео у руке један од предмета.

– То је само пакет двопека.

Капетан Ренкер је зажмурио. Тресао се као у грозници, а постаријем комесару искривиле су се и побелеле усне. Вејд је узео друга два предмета.

– Конзерва шунке! – узбуђено је викао. – Термос са кафом!

Професор је ућутао и у соби је завладала мртва тишина. Најзад је Каслмолд одмахнуо главом и значајно се накашљао.

– Капетане – изговорио је – желим да останем очи у очи са овим гадом. Морам да сазнам све.

Капетан је журно изашао.

– А сада – рекао је комесар – како се зовете? – У гласу му се наједном јавила нека слатказта нота. Вејд је уздахнуо и поново сео у фотељу.

– Дошао сам из 1954. године у свом времеплову. За сваки случај, понео сам са собом мало... хране. А сада ме овде називају неморалним псом. Ништа не разумем.

Каслмолд је скрстио руке на грудима и полако климнуо главом:

– Видите, младићу, ја ћу вам можда и поверовати. Историчари бележе да је постојао такав период када су се, овај, физиолошке потребе организма задовољавале уношењем кроз уста.

– Хвала богу, што ми је бар неко поверовао – рекао је Вејд. – Али, реците ми како ви стојите са храном?

Комесар је лако поцрвенео при помињању последње речи. А Вејд се опет изненадио.

– Зар је могуће да је реч „храна" постала непристојна?

Комесар је скинуо белу салвету и зауставио свој влажан поглед на конзерви, пакетићу и термосу облизнувши суве усне. Док је посматрао комесара, у Вејду се родило осећање слично одвратности. Стари Каслмолд је дрхтавом руком миловао пакет двопека.

– Храна – изговорио је са страшћу, а затим је брзо вратио салвету на место.

Вејд је устао, стргао салвету, распростро је по столу, по њој поређао храну и везао крајеве у чвор.

– Не желим да уносим разврат у ваше друштво – рекао је. – Дозволите ми да прикупим неопходне податке о вашем времену, а онда ћу се вратити натраг носећи са собом своју...

На старчевом лицу видео се страх.

– Не! – крикнуо је Каслмолд. – Хоћу да кажем нема потребе да журите. На крају крајева... – раширио је своје мршаве руке – ви сте мој гост. Хајдемо код мене кући, тамо ћемо мало... – Накашљао се, устао и пришао Вејду. Спустио је руку професору на раме и на лицу му се појавило нешто слично осмеху. – Све неопходне податке можете наћи у мојој библиотеци. Али, завежљај немојте оставити овде. Понесите га са собом.

Чим су ушли у његов стан, Каслмолд се похвалио:

– Имам најбољу збирку у граду. Потпуну, без дајџестирања.

– Фино – промрмљао је Вејд. – А имате ли...? – Вејд се окренуо према комесару који је већ седео за столом. Размотао је завежљај и пиљио у конзерву шунке као што сиромах зури у златну полугу. – Комесаре! – продрао се. Каслмолд је подскочио и испустио конзерву. – Имате ли историју? – занимало је Вејда, док се уздржавао од смеха.

– Имам, господине – уздахнуо је Каслмолд. – Најбољу књигу у граду.

Професор се завалио у фотељу, отворио књигу и подигао очи према комесару. Каслмолд је тресао термос и ослушкивао бућкање кафе. Лице му је имало идиотски изаз.

„Земља је изгубила способност да даје... после опште употребе бактериолошког оружја – читао је професор. Са Земље су нестале биљке. Уништен је и највећи део животиња које су давале... Из океана су ишчезле јестиве алге и рибе. Ни извори воде више се нису могли користити. Осим тога..."

Вејд је одвојио поглед од књиге и управио га према комесару. Заваљен у фотељу овај је вртео у рукама пакет двопека.

– Треба да кренем – рекао је професор.

– Већ? – комесарове очице заиграле су по соби као да нешто тражи. – А да се боцнемо? – упитао је.

– Шта? – Вејд је осетио како га комесар узима за руку и води натраг у фотељу. Довукао је до њега гломазан сто на точкићима у облику сандука. Одозго између дугмета штрчали су хромирани пипци који су висили на све стране и завршавали се тупим иглама

– Ми тако... – комесар није завршио.

Вејд га је посматрао како узима један пипак.

– Дајте ми руку.

– Боли ли то? – упитао је Вејд.

– Уопште не. Не плашите се. – Узео је Вејдову руку и забо му иглу у длан. Није болело.

– Тачно, не боли... – почео је Вејд и тог тренутка његове вене запљуснуо је умирујући талас.

– Свиђа ли вам се? – Каслмолд је и себи зарио иглу у длан. Да знате, немају сви овако раскошан бар – с поносом је рекао. – Добио сам га на поклон од гувернера лично за хватање пом-банде.

– Пом-банде? – није разумео професор.

– То је скраћеница од... хм... помидорне банде. Група криминалаца покушала је да тајно гаји парадајз.

– Страшно.

– Може ли још? – рекао је Каслмолд дижући се да притисне дугме.

– Доста је – промрмљао је Вејд, али га комесар није послушао. – Доста! – поновио је. – Врти ми се у глави.

– А сада, како је? – питао је Каслмолд.

Вејд је осећао како му је све топлије. Као да његовим венама тече ватра. Вртело му се у глави. Желео је да ишчупа иглу, али утрнула рука није могла да се помери.

– Искључите! – малаксало је промрмљао.

– А како је сад? – крикнуо је Каслмолд и Вејд је осетио како му пламен захвата цело тело. Покушао је да устане, али није могао. Глава му је отежала, очи се затвориле

Звук. Мозак покушава да разабере какав. Као да му је глава уклештена између два врела камена. Вејд је отворио очи и протресао главом. Чинило му се да је мозак зазвечао. Копрена је почела да се разилази. Угледао је Каслмолда за столом.

Јео је са страшћу. Тамноцрвеног лица, нагнут напред, изгледао је као да изводи неку похотну церемонију Очи није одвајао од хране. У рукама је држао термос који је звецкао о његове зубе док је отпијао гутљај дрхтећи и гласно цмокћући.

Одрезао је још један комад шунке, ставио га између два парчета хлеба и дрхтавом руком принео сендвич влажним уснама. Загризао је и почео да жваће. Очи су му грозничаво светлуцале.

Вејд је покушао да помери руке, али оне као да су одрвенеле. С великим напором истргао је иглу из длана. Комесар није ништа приметио. Потпуно се предао оргијању благоутробија.

Покушао је да помакне ноге. Биле су као туђе. Ако устане, схватио је, срушиће

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

се. Зарио је нокте у длан. Ништа није осећао. Затим је, мало-помало, почео да осећа бол који му је помогао да му се бар мало разбистри у глави.

Каслмолд је завршавао двопек. Прстима мокрим од пљувачке скупљао је мрвице а онда их лизао. Нагнуо је термос над разјапљеним устима и из њега је кануло неколико капи мирисне течности. Уздахнуо је и ставио термос на сто. Погледао је у фотографије на столу, одгурнуо их и завалио се у фотељу. После неколико минута глава му је пала на груди и собом је одјекнуло гласно хркање.

Вејд је устао и, тетурајући се, окренуо ка Каслмолдовом столу. У глави му се вртело. Обишао је сто и ослоњен на комесарову фотељу покушао да дође себи. Тада му је поглед пао на фотографије на столу. Били су то снимци хране! Главица купуса, печена ћурка...

– Господе, само да се што пре вратим натраг! – промрмљао је Вејд. Већ је био готово стигао до врата кад је схватио да не зна где је његов времеплов. Морао је да се врати до Каслмолдовог стола. Сео је и почео да извлачи фиоке. У најнижој је нашао оно што је тражио. Необичну цев – пиштољ.

– Устаните! – рекао је љутито мунувши комесара. Ништа не схватајући Каслмолд се упиљио у Вејда. Док је покушавао да се осмехне, с његових усана слетела је мрвица.

– Чујте, младићу...

– Тишина! Водите ме до моје машине!

Изашли су на улицу. Комесар је сео за волан, Вејд поред њега с оружјем на готовс.

– Младићу, знате ли како можете да зарадите много новца? – запитао је изненада.

– Да вам набављам храну? Не долази у обзир!

Ауто је скренуо иза угла. У даљини, Вејд је угледао свој времеплов и одред полицајаца поред.

– Рећи ћете полицајцима да хоћете лично све да видите.

Зауставили су се. Полицајци су пришли.

– Шта се догодило? О, то сте ви, комесаре!

– Хоћу да погледам ову... ствар.

– У реду, господине!

– Ставићу пиштољ у џеп – шапнуо је Вејд. Комесар је без речи изашао из аутомобила. Вејд и он пришли су апарату. Тада је Каслмолд гласно казао:

– Ја ћу први. – Комесарове кости су закрцкале кад је повукао ручицу на вратима времеплова. С тешком муком се подигао а онда га је Вејд гурнуо. Чуло се како је Каслмолд ударио главом о врх отвора. Обема рукама Вејд се ухватио за кваку и последњом снагом успео да пребаци ноге кроз отвор времеплова. Каслмолд је искористио тај тренутак да му из џепа извуче оружје.

– Повешћете ме са собом! – наредио је професору победнички.

– Али, овде има места само за једног!

– Онда ћу отићи ја – изјавио је комесар.

– Како кад не умете да укључите машину?

– Ви ћете ми објаснити и чекаћете да се вратим. Уосталом, немате другог избора, младићу.

Вејд је кренуо руком према џепу.

– Не мичите се! – упозорио га је Каслмолд.

– Зар нећете да вам дам упутство?

– Дајте ми га, али пазите шта радите. Шта је то?

– На, узмите је.

Комесар је закорачио напред, изгубио равнотежу и на секунду уперио отвор пиштоља у под. Вејд је једном руком зграбио комесара за оковратник, а другом за панталоне и изгурао га кроз отвор. Разлегао се јаук. Вејд је за њим бацио чоколаду и довикнуо му грчећи се од смеха:

– Срећан останак!

Затим је затворио врата, сео у фотељу и укључио инструменте.

Машина се зауставила. Отворила су се врата и из њих је искочио Вејд. Одмах су га окружиле колеге и ученици.

– Ипак си успео – рекао му је најбољи пријатељ.

– Наравно – одвратио је Вејд.

– То мора да се прослави – наставио је пријатељ. – Позивам те на вечеру у најскупљи ресторан Њујорка. – Наручићу највећи и најукуснији бифтек. Хеј, шта ти је?

Професор Вејд је био црвен као булка.

В. М.

ШИМПАНЗА

медицинска сестра

ШОСУКЕ У КАВЕЗ? НИКАДА!

На операционом столу је млада шкотска овчарка. Доктор Ујама даје јој коктел инјекцију што је и болно и траје мало дуже, али штене на столу лежи непомично јер га држи изванредна медицинска сестра, шимпанза Шосуке.

Таква сцена може свакодневно да се види и на ветеринарској клиници доктора Ујаме који уместо асистента држи осмогодишњу мајмуницу (у „преводу" на људски век њој су 22 године). Својим јаким рукама, назвати их „шапама" заиста не би било умесно, она чврсто држи пацијента на столу, а да му при том не наноси ни најмањи бол.

– Не знам како, али она тачно одређује стисак према величини пацијента, у ствари, више га држи у загрљају – каже доктор Ујама. – Уз то, Шосуке је врло уредна. Никад неће прићи операционом столу а да пре тога није навукла плави мантил и белу капицу медицинске сестре.

Пре неколико година, кад је доктор Ујама купио у Токију женку шимпанзе, није могао ни да претпостави какве се све способности крију у овом умиљатом мајмунском младунчету. Било је то непосредно пре но што ће отпутовати у град Фокуока где је отворио болницу за животиње. Шосуке је врло брзо почела да се осећа као равноправни члан породице. За све три докторове кћерке мајмуница није кућни љубимац већ, тако рећи, другарица с којом се играју, поверавају јој тајне... Наравно, и Шосуке има слабости. На првом месту то је кока-кола и она сваког дана попије по неколико флаша. Али, ни предности нису мале: ова медицинска сестра не тражи плату за свој редован, па чак ни прековремени рад. Међутим, не иде баш све глатко са првом шимпанзом – медицинском сестром. По јапанском закону дивље животиње морају се држати у кавезу како не би неког повредиле и за овакву одлуку свакако има разлога, али како ставити у кавез верну помоћницу која је и више од тога – члан породице?!

– То не долази у обзир! Никад нећу учинити нешто тако – каже одлучно доктор Ујама – чак и ако сви будемо морали да се преселимо у други град или село. Бољег помоћника, дадиљу и пријатељицу својој деци никад нећу имати.

В. М.

Шосуке обожава свој посао и сматра да нико осим ње не може да доноси и односи докторову торбицу у ординацију.

Десна рука др Ујаме, најомиљенијег ветеринара у граду Фокуока. Она немирне пацијенте, као што је овај млади шкотски овчар, држи у положају који је потребан да би га лекар прегледао и лечио све док јој он не каже „Готово".

НОВО!

кроз игру и забаву научите највеће

МАЂИОНИЧАРСКЕ ТАЈНЕ

свих времена! Како да и ви постанете мађионичар?

ПОПУСТ 50% уз комплет књига

ПОКЛОН: мађионичарске новчанице, телепатске картице за читање мисли, путоказ и каталог.

1. МАГИЧНЕ РУКЕ
садржи најбоље вештине света које се лако изводе, иако су за неупућене на граници могућег.

2. МОДЕРНЕ МАЂИОНИЧАРСКЕ ВЕШТИНЕ
са картама, новчићима, чашама, шибицама, новинама, коцкицама, каналима и другим реквизитима које сигурно имате код куће.

3. КОМИЧНА МАГИЈА
смешни кувар, најјачи човек на свету, Аладинова лампа, луда кравата и други трикови који ће насмејати ваше пријатеље.

4. БОГАТАШКИ ТРИКОВИ СА НОВЧИЋИМА
вадите новчиће из ваздуха, из носа и уста гледаоца, нестају, мењају боју и вредност и друге лепе и једноставне вештине.

5. ОДУШЕВИТЕ СВОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ
преко 60 изабраних тајни са којима ћете забављати своје пријатеље. За сваког понешто.

Појединачна цена је 90 дин. а цена комплета од пет књига са поклоном и попустом је 225 дин. (динарска противвредност 25 DEM). Наручите писмом или телефоном. Шаљемо одмах. Плаћаћете по преузимању пошиљке поштару плус поштарину.
АДРЕСА: INTERNATIONAL, п.ф. 38, 11050 Београд 22. ТЕЛЕФОН: 011/493-045 од 8 до 12 ч.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. **Наша фолк-певачица са слике,** 2. Предаја у рату, 3. Име и презиме загребачког ТВ водитеља, 4. Далматинска вишња, 5. Упишите: бз – Међународна скраћеница за нето, 6. Прво слово – Ауто-ознака за Италију – Исток (скр.) – Ознака за карат, 7. Стас, рашћење – Необучен, наг, 8. Непокретни део мотора, 9. Бројка сто, 10. Мали корак, 11. Опрати четком, 12. Тиха (песн.) – Упишите: иц, 13. Притока Дрине у Босни, – Ознака за ампер, 14. Месарска секира.

УСПРАВНО: 1. Један од назива за рибу скушу – Холивудски глумац, Рандолф – Симбол сумпора, 2. Проналазак – Често име хотела, 3. Покрајина у Грчкој – Краћи историјски догађај, 4. Име оперског првака Сарамандића – Индустријски град у Мађарској, 5. Потврде, сведочанства, атестати – Река у Бугарској, 6. Муслиманско мушко име, Нурија – Терати – Раставна свеза, 7. Име певачице Екмеџић – Место на Космају, 8. Раскошна игранка, 9. Мушко име, Александар, 10. Расплодно говече, 11. Име совјетске глумице Арепине, 12. Добит, корист.

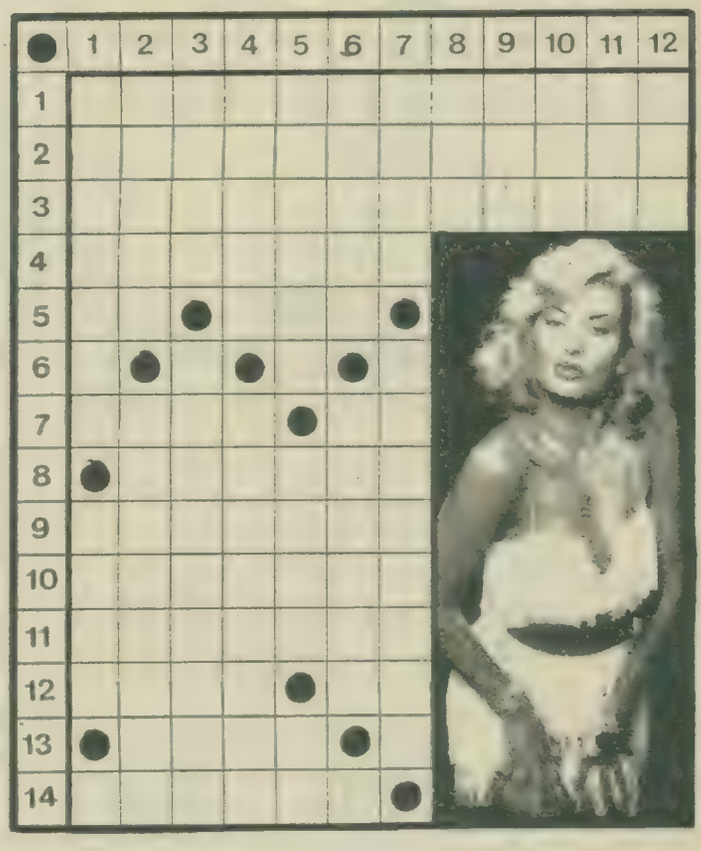

ЛОГИКА

Која од приложених таблица (1, 2, 3 или 4) наставља горњи низ?

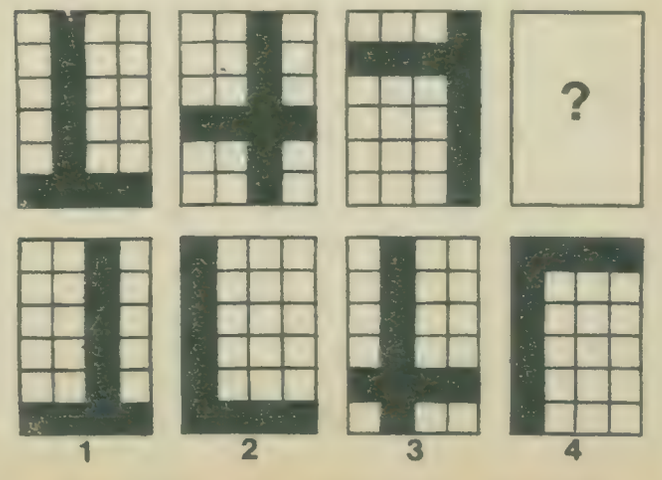

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Средњи век изблиза

Ово је Мацуии Сузуки, поглавица из села Ани. Он предводи ловце када крену јер најбоље познаје стазе

ПОСЛЕДЊИ МАТАГИ

Ко би рекао да у Јапану, земљи високе технологије, још живе људи који не маре за тековине ни 20, а камоли 21. века!

Најскупоценија жртва и данас је, као пре много векова, црни азијски медвед, а нарочито његова жучна кеса од које се праве лекови према древним рецептима источњачке медицине. Они који га лове су Матаги, народ који живи у планинама острва Хоншу на северу Јапана. Цивилизација, упркос јапанским комуникацијама које су већ у 21. веку, њих се много не тиче. Уосталом, они вековима живе уз самураје, па се ни са њима нису помешали, а камоли стопили. Матаги су били и остали Матаги

Сва њихова историја и погледи на свет налазе се у – музејима. Ето нове необичности везане за овај необичан народ: за разлику од ваљда свих других ловачких племена широм Земљине кугле, Матаги су одавно писмени и много тога су оставили на свицима пергамента

Понеки свитак чува се и по кућама Матага. Такав је „Јамадахи Но Кото", стар више од триста година, што његов изглед ничим не одаје: пергамент се бели, цртежи као да су извучени јуче фином, сигурном и китњастом руком

Никакво чудо, Матаги су ипак Јапанци, зар не?

„Јамадахи" је породична мапа и, што је можда чудно, написан је на тибетанско-санскритском језику! Он показује ловачки пут по снежним врлетима Хоншуа, али су на њему исписана и етичка правила која Матаги поштују откако знају за себе. За њих сазнајемо из легенде о три ловца.

Допуштен само витешки лов

Некада давно, вели та легенда, живела су три ловца. Лутајући шумом, једном су набасали на Кукаија, чувеног будистичког свештеника (живео је одиста у периоду Хеиан који је трајао од 794. до 1185. године). Кукаи је са својих путовања по Индији и Кини донео на јапанска острва учење Тантрик Будизма, исписано на санскриту. Током 9. века ово учење је одиграло важну улогу у шинтоу, јапанској изворној религији, иначе сложеној и богатој обредима.

Према легенди, даље, Кукаи је проповедао да људи не смеју да убијају жива бића, дакле ни животиње, што је и основица будизма. Кукаи је настојао да у то убеди три ловца. Они су се испрва побунили, али на крају се нашао „заједнички језик": Кукаи је попустио и дозволио лов, али под условом да ловац не користи стреле него да то чини витешки, очи у очи са животињом.

Овај начин Матаги углавном поштују и дан-данас, а прича о ловцима завршила се тако што је први постао Кукаијев ученик и следбеник, други радник у храму, а трећи је остао ловац, али уз поштовање Кукаијевих правила и, према томе, зачетник матагијевске дисциплине које се они строго придржавају.

Жене Матагија скупљају пеновито биље и прерађују га, у шта се веома добро разумеју. Док раде напољу, обавезно овако умотају лице како не би преплануло: код њих се цени само кожа бела попут риже

Ово је стара мапа на пергаменту која показује село Ани. Обележени су и рудници злата, али они су, откако су откривени 1309. године, власништво ондашњих самураја: Матаги се никада нису поламомили на злато – њих занимају само црни медведи и њихове жучне кесе

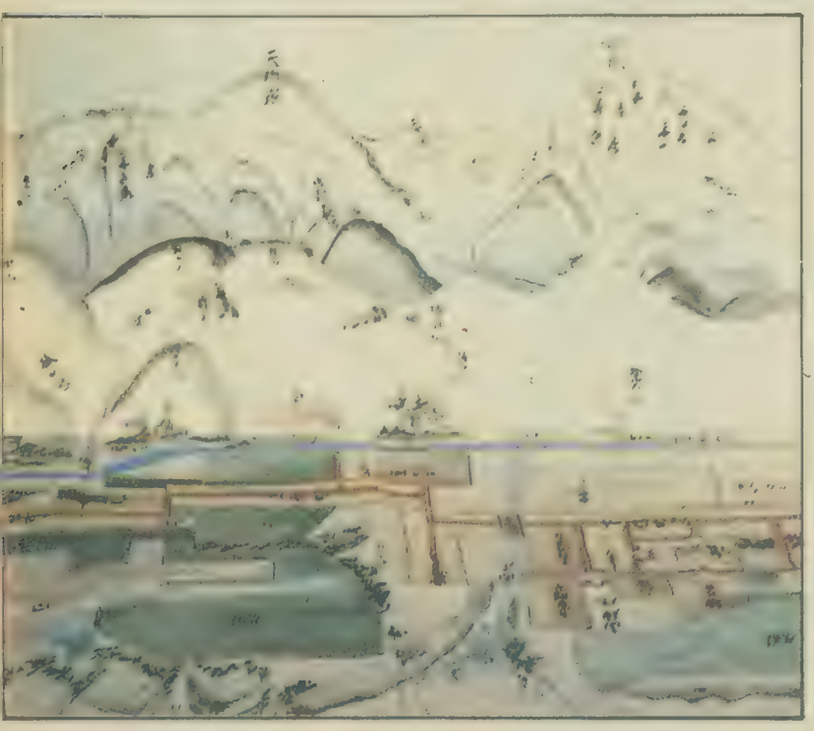

Постеља обавезно неудобна

Матаги живе у суровој клими па су одећу тако правили да их добро штити. Када крену у лов по снегу и мразу, зналачки навлаче по неколико слојева на себе, како би их ваздух између штитио од зиме попут термоса. Ствари су им изаткане од кудеље, па су чврсте и дуго трају. На ноге називају „ципеле" и обојке од сламе вешто оплетене читавим сноповима кожних трака тако да обућа потпуно прати облик стопала.

Овако одевени и обувени Матаги ловци могу да проведу и ноћ на снегу, под ведрим небом. Тамо где се зауставе наложе ватру, па око ње „изграде" ваљда најнеобичније постеље на свету, од папрати, бамбусовог лишћа и лукова од кедровине! Те њихове постеље морају по традицији да леже на изукрштаном грању како би биле што – неудобније! С добрим разлогом: то је начин да спавачу не буде сувише лепо, да не заспи сувише слатко и дубоко па тако заборави да пројара ватру и смрзне се, или уместо ловца постане плен

Генерације Матаги ловаца развиле су кроз векове свој, сасвим посебан језик и то тако што су „разговарали" са планинским божанством Матаги Камисамом! Тај је језик остао потпуно „чист", дакле без икаквих утицаја других говора. Баш као што се ни сами Матаги нису помешали са Самурајима са којима од памтивека живе на истом простору, као да те две културе дели невидљива, али непробојна ограда.

М. К.

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Иванка Миладиновић

Владимир (ни)је сам!

Поред „Забавника" који сви у кући обожавамо, читамо и „Базар". Тако смо сазнали за Владимира Шкуфца. Предлажем да и ви објавите његову адресу, уколико знате, број жиро-рачуна јер, како смо разумеле, пензија коју прима је јако мала.

АНА и БОЈАНА АДАМОВИЋ
Београд

Прихватамо Анин и Бојанин предлог и објавићемо адресу и број жиро-рачуна на који може да се уплати новац за Владимира. Наше читаоце који нису чули за Владимира упознаћемо са њим.

Има четранест година, живи у новобеоградском блоку 64, Гандијева 15. Остао је сам када му је пре извесног времена умрла мајка.

Људи из Центра за социјални рад сматрали су да Владимир треба да иде у Дом за незбринуту децу док не постане пунолетан, али комшије нису дале. Гордана Добријевић и Тома Гајић потписали су документа и преузели обавезу да брину о Владимиру. Разредна Мила Пантић у Основној школи „Младост" обилази Владимира и покушава да му олакша положај.

И Владимирови другови настоје да га што чешће посећују. У ствари, Владимир учи да живи сам, уз велику помоћ комшија, другова, разредне...

Пишите Владимиру на адресу: ВЛАДИМИР ШКУФЦ, Гандијева 15, НОВИ БЕОГРАД.

Жиро-рачун на који можете да уплатите новац за Владимира је: 60806-743-1739, СДК Стари град.

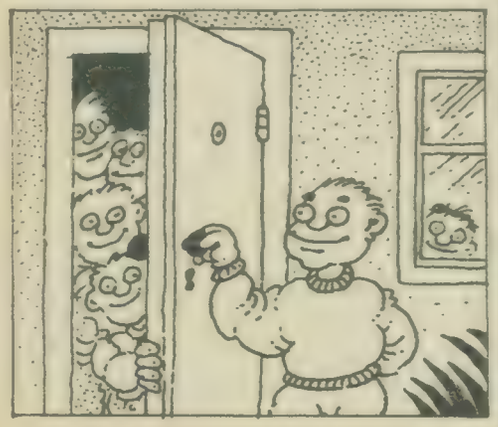

Телевизија из кревета

Твој сам стални читалац и могу да ти кажем да си супер! Молим те да ми одговориш да ли је тачно (то тврди мој наставник из општетехничког образовања) да гледање телевизије у лежећем положају није здраво.

МАША
из Ниша

Зависи! Офталмолози, специјалисти за очне болести, сматрају да је важно седети најмање метар и по од екрана, а сам положај није битан. Значи, што се очију тиче, можеш да лежиш.

Међутим, лекари ортопеди кажу да им се коса на глави подигне кад их неко пита да ли је штетно гледати телевизију или читати лежећи! Они напросто звоне на узбуну и кажу да млади на тај начин упропашћавају мишиће који држе кичму, да се кичма криви... Твој наставник, очигледно, није неосновано рекао да гледање телевизије у лежећем положају није здраво.

Новинарска патка

Пошто ти све знаш, верујем да нећу остати без одговора. Мене занима у којим се приликама каже да је нешто новинарска патка и зашто баш патка, а не кокошка?

ЈУЛИЈАНА МИТРОВИЋ
Титоград

За сваку непроверену, лажну вест каже се да је новинарска патка. А зашто баш патка, а не кокошка како ти, Јулијана, кажеш – ево приче.

У жељи да се наруга лаковерним и површним читаоцима белгијски хумориста Корнелисен протурио је вест о прождрљивим паткама. Наводно, неки наредник је купио двадесет патака и наредио да се једна закоље, исецка на комадиће и баци осталим паткама. Оне су одмах навалиле, па је то поновљено са другом, трећом, четвртом, све до деветнаесте. На тај начин је двадесета патка прогутала деветнаест својих другарица.

Ову причу су, без проверавања, пренели и други листови, па се о прождрљивим паткама много причало. Аутор је касније признао своју измишљотину, прича је заборављена, али је израз остао.

Драги забављачи,

Молим те да ми објавиш једну жељу. Желео бих да објавиш адресу „Драгстора забавне музике", пробрала двеста два.

ЗАЈКО
из Стопање

Можеш да пишеш на следећу адресу:
РАДИО-БЕОГРАД – ДРАГСТОР ЗАБАВНЕ МУЗИКЕ
Хиландарска 2
11000 Београд

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТКЕ

СМРТ ЈЕДНЕ ЛЕПОТИЦЕ

1. Удављена марамом која се још увек налази око њеног врата.
2. Не. Сви предмети су, очигледно, на своме месту.
3. Да, довољно снажан да би је савладао и удавио и да би сломио шипке на кавезу.
4. Да. Она на руци носи наруквицу, а и њена кутија на тоалетном столу препуна је накита.
5. Не, јер је накит остављен у кутији, а нема никаквих знакова да је неко тражио драгоцености.
6. Да, зато што нема трагова борбе, а она се, очигледно, још чешљала кад је била нападнута.
7. Не. Да је канаринац удављен док је Еми још била жива, она би се успротивила а не би мирно седела чешљајући косу.
8. Да. Убица је био довољно гневан да удави и Еми и њену птицу.
9. Да. Била је то љубомора, изазвана погледом на Џоеву слику и његове поклоне.
10. Хенри Вилм, зато што би Спенкер украо накит. Вонти је, по свему судећи, уживао Емину наклоност. Кућна помоћница није имала разлога да је убије, а вероватно јој је недостајала снага да удави Еми и сломи шипке на кавезу.

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Марија Синђелић, Битољска б. б., 18400 Прокупље – 10 година, жели да се дописује са својим вршњакињама.

Ламија Смајлагић, Фахрета Дедића 33, 78000 Бањалука – 13 година, воли музику, филм, путовања и дописивање, сакупља постере.

Марија Веселиновић, Радничка 19/5, 22424 Кленак – 12 година, сакупља салвете, налепнице и постере Тома Круза.

Игор Радевић, Бјелиши 12, 85000 Бар – 12 година, сакупља постере, игра стони тенис.

Данијела Видић, Омера Масалића 10а, 71000 Сарајево – 13 година, сакупља све о Мадони.

Драгана Петковић, Генерала Тренијеа 2, 18400 Прокупље – 10 година, жели да се дописује са вршњакињама.

Татјана Косановић, Улица 181 бр. 5, 11500 Обреновац – 13 година, жели да се дописује са младима из целе Југославије.

Диана Маричић, Илинденска 13, 23000 Зрењанин – 13 година, воли дружење, путовања и дописивање.

Ивана Глишовић, Ибарских рудара 32, 34000 Крагујевац – 14 година, воли музику, спорт и дописивање, сакупља постере и украсна писма.

Драгана Панајотовић, Миленгија Поповића 12, 18300 Пирот – 12 година, сакупља салвете, марке, налепнице и постере.

САВЕТ ДЕЧЈЕГ САВЕЗА СРБИЈЕ

расписује

ЛИКОВНИ КОНКУРС

за идејно решење знака – амблема Дечјег савеза Србије

Поштована децо!

Од ове школске године добили сте своју нову организацију – ДЕЧЈИ САВЕЗ СРБИЈЕ. А каква би то организација била ако не би имала свој знак по коме ће је сви препознати?

Дајемо вам леп и важан задатак – да улепшате своју организацију. Од вас очекујемо да нам предложите и где и како тај знак, који ви, баш ви, смислите, може да се носи и истакне (као беџ, рецимо, или на мајици, или...)

Уважени наставници ликовног васпитања!

Помозите деци да дођу до што лепшег знака свог Дечјег савеза. Разиграјте њихову машту, подстакните њихову креативност.

За оне који нам пошаљу најбоља решења обезбедили смо вредне награде:

ПРОПОЗИЦИЈЕ

1. Конкурс је отворен за све основце Србије и Југославије

2. Радови треба да буду урађени појединачно, у најразноврснијим ликовним техникама

3. Уз сваки рад треба доставити следеће податке:

– име и презиме

– годину рођења и адресу

– назив школе, дечје установе

– предлог како све знак може да се користи

4. Радове треба слати на адресу:

САВЕТ ДЕЧЈЕГ САВЕЗА СРБИЈЕ

Моше Пијаде 12/IV, поштански фах 784

11000 БЕОГРАД

5. Рок за пријем радова је 15. март 1991. године.

6. Један ученик може послати највише три рада. Број радова које шаљу школе или дечје установе је неограничен.

7. Од приспелих радова стручни жири ће изабрати најбоље, а њихови аутори и наставници биће награђени.

Три најбоља рада наградиће и „Политикин Забавник".

САВЕТ ДЕЧЈЕГ САВЕЗА СРБИЈЕ

РЕШЕЊЕ НИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: Снежана Бабић, капитулација, Оливер Млакар, мараска, бз, нто, а, и, и, к, раст, го, статор, стотина, корачић, орибати, тија, иц, Јања, а, сатара.

ЛОГИКА: број 2

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2039

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Славољуб Кецић (помоћник гл. уредника), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић. и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 73,60 динара, тромесечна 220,80 динара, полугодишња 441,60 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 147,20 динара, тромесечна 441,60 динара, полугодишња 883,20 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875 уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ШЕСТОМЕСЕЧНА:

САД	USD	85.–
СР НЕМАЧКА	DEM	126.–
ШВЕДСКА	SEK	474.–
ФРАНЦУСКА	FRF	427.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	107.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Пояитика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

* ГОДИШЊУ ПРЕТПЛАТУ НА ЛИСТ НЕ ПРИМАМО.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампања стар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

СРЦЕ ОГЛЕДАЛЦЕ

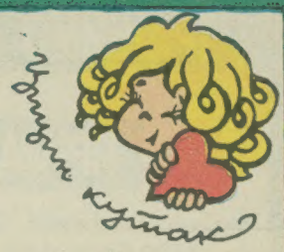

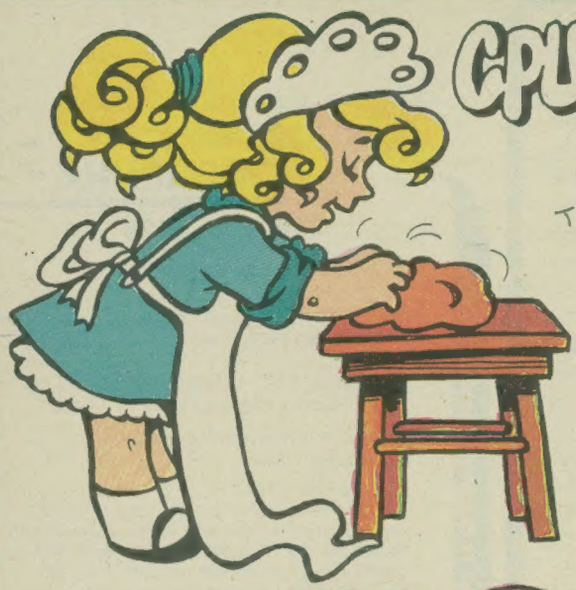

Умесите тврђе тесто од брашна и воде. Ако желите да вам рам огледала од теста буде у боји, у воду уцедите мало боје.

Развуците тесто у два иста комада (црт. 1) и исеците прозорчић мало мањи од огледала.

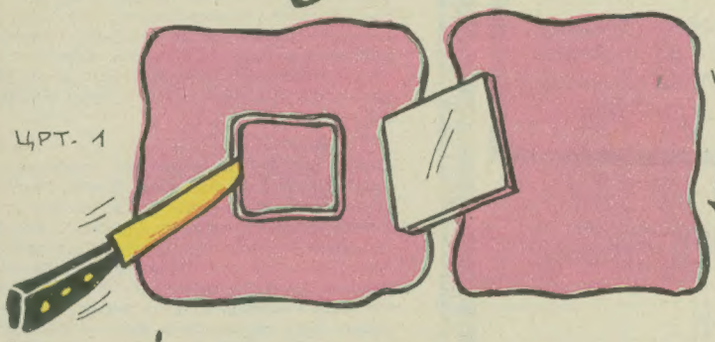

Црт. 1

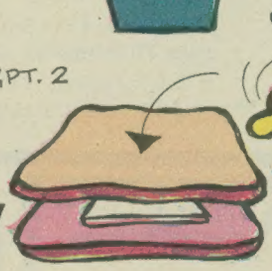

Црт. 2

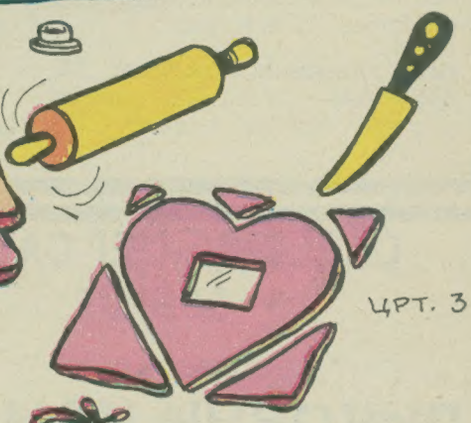

Црт. 3

Ставите огледало на отвор и покријте га другим комадом теста...

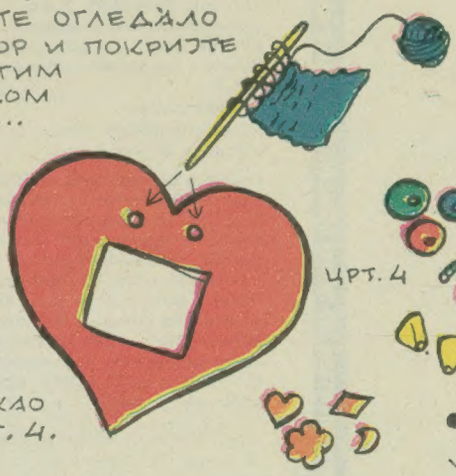

... па мало истрљајте оклагијом (црт. 2) да се теста слепе.

Исеците рам у облик срца (црт. 3) или неки други.

Иглом за плетење прозузите две рупе, као на црт. 4.

Црт. 4

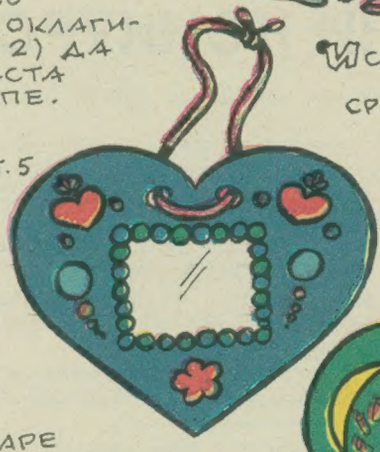

Црт. 5

Црт. 6

У тесто утисните шаре од перли, сецканих сламки за сок, од кукуруза и пшенице, шарених бомбона, облика од теста у другој боји (црт. 6).

Провуците траку кроз рупе као на црт. 5 и 6 и вежите позади у чвор (црт. 5) као машну (црт. 6) и (црт. 7) напред.

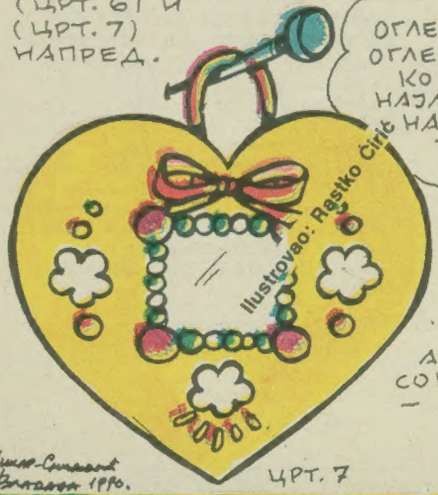

Црт. 7

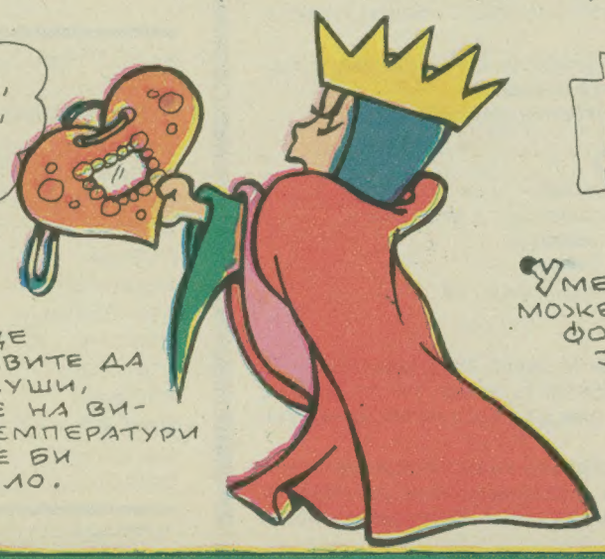

Срце оставите да се осуши, али не на високој температури – да не би пуцало.

Црт. 8

Уместо огледала можете да ставите фотографију, али је претходно обложите целофаном, да не би овлажила (црт. 8).

ПОСУЂЕ КОЈЕ ЛЕБДИ

РАЗИГРАНА ЧАША

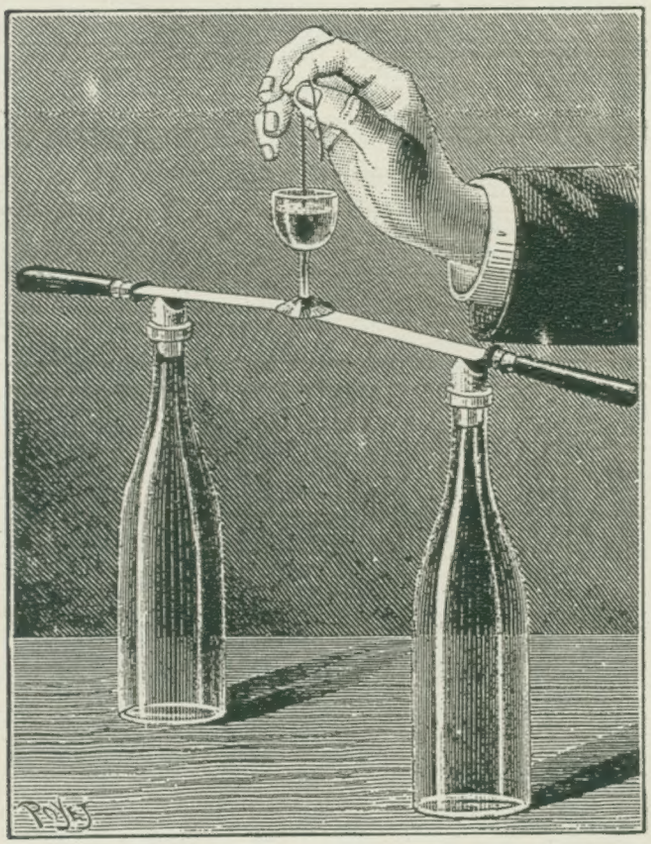

Узмемо две празне боце потпуно истог облика и величине и затворимо их запушачима, али, отприлике, само до половине, тако да и један и други својим горњим крајем извирују из боца. Врхове ова два запушача претходно смо, међутим, под оштрим углом зарезали са две стране.

За експеримент су нам потребна два ножа са нешто тежим дршкама. Њих поставимо да пљоштимице леже на засеченим запушачима, тако да им се врхови међусобно додирују. На месту тачке додира два ножа поставимо стаклену винску чашу у коју потом сипамо воду или неку другу течност, све док се не успостави пуна равнотежа између чаше и дршки ножева.

Толико што се тиче припрема, а сада ево експеримента.

На парченце конца привежемо мали метални висак, новчић или дугме и потопимо га у чашу с течношћу. Чаша, која стоји на врховима два ножа, мало ће се спустити под додатним теретом, али ће се, исто тако, вратити у пређашњи положај чим предмет који виси о концу повучемо из течности. Овај поступак, наравно, може да се понови више пута остављајући несвакидашњи утисак.

Читав експеримент, међутим, може бити још занимљивији уколико замолимо домаћина да укључи грамофон и пусти неку лепу мелодију у споријем ритму. Урањајући у чашу и поново из ње извлачећи предмет који држимо на концу лако ћемо постићи да се чаша ритмично помера горе-доле „плешући" по такту музике – на уживање гледалаца.

И овај једноставни експеримент показаће да, уз коришћење предмета који су при руци у сваком домаћинству, може да се изведе један од најупечатљивијих доказа равнотеже.

Пре свега, узмемо боцу која има узан грлић и напунимо је водом... Нашој опреми потом додамо један тањир, једну обичну, супену, и једну рупичасту кутлачу, с тим што обе кутлаче на крају дршке морају да имају савијену дршку. Експеримент изводимо над кухињским или трпезаријским столом на који смо већ ставили боцу до врха напуњену водом.

Дакле, комадићем запушача учврстимо куку рупичасте кутлаче за тањир окренут наопачке. Потом та два међусобно повезана предмета – тањир и рупичасту кутлачу – прихватимо једном руком и, лагано, ивицу тањира (и даље окренутог) наслонимо на руб грлића боце. Другом руком затим закачимо дршку супене кутлаче за тело рупичасте кутлаче, и, пошто се потрудимо да му нађемо прави положај, коначно читав тај еквилибристички систем доводимо у стање равнотеже.

Ваша публика после овога, вероватно, неће штедети дланове.

Mala pametna glava 1. i 2. deo!

VESELE LOGIČKE IGRE

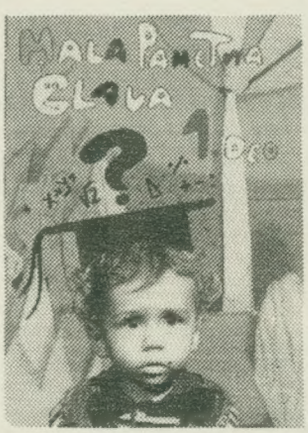

Kolika su 2 plus 2 to već svako zna! Ali, ako želiš znanja više „MALA PAMETNA GLAVA" stiže!

Dragi roditelji, draga deco, nove, jedinstvene knjige na našem tržištu, koje Vas kroz igru i zabavu, uvode u zanimljiv svet matematike i logike. Namenjene su za uzrast od 7 do 11 god., ali će u rešavanju zadataka razonoda naći cela porodica. Zadaci su iz raznih oblasti, MOTIVIŠU DETE I PODSTIČU NJEGOVE KREATIVNE SPOSOBNOSTI.

Knjige na pristupačan, razumljiv, i zanimljiv način saopštavaju i prenose deci elementarne osnove računa, kombinatorike, logike, vizuelnog pamćenja i zaključivanja, geometrijskih pojmova i odnosa, osamostaljuju dete, RAZVIJAJU INTELIGENCIJU I SPOSOBNOST KONCENTRACIJE, omogućavajući mu lakše i brže učenje i savladavanje školskog gradiva!
Knjige čine logičku celinu, ali nisu međusobno uslovljene!

CENA jedne knjige je 150 din. Obe knjige šaljemo za samo 250 din. Format knjiga je 20 puta 14 cm. Korice u boji – plastificirane. Štampano na finoj/debelој ofsetnoj 120 gramskoj hartiji. Latinica. Šaljemo pouzećem – plaćate poštaru, kada Vam donese knjige.

ADRESA: I.I. „INEL IMPEX" Stanka Pauновића 69, 11090 BEOGRAD. Knjige možete naručiti i telefonom od 9 do 21 čas. TEL. 011/593-204.

RODITELJI, PRUŽITE SVOME DETETU ŠANSU DA USPE!

Walt Disney
МИКИ
ЈООО! ВИДИ КОЛ'КО СТОПАЛО!
ШУМА ДИВОВА
ПА, НИ МОЈЕ НИЈЕ МНОГО МАЊЕ!
ХОЋЕШ РЕЋИ ДА СУ ОВИ ОТИСЦИ ЛАЖНИ?
НАРАВНО ДА СУ ЛАЖНИ, ШИЉО! КО ЈЕ ЈОШ ИКАДА ВИДЕО ДИВА!
ШУМА ДИВОВА
Distributed by King Features Syndicate
7-15
ЗНАЧИ, ТИ ТВРДИШ ДА ТИ ОГРОМНИ КОСМАТИ ШУМСКИ ЉУДИ НЕ ПОСТОЈЕ!
НЕ ПОСТОЈЕ! ОВДЕ ИМА САМО СЛАТКИХ ШУМСКИХ ЖИВОТИЊИЦА!
ХВАЛА БОГУ, МИКИ! А ЈА СЕ УПЛАШИО ДА ДИВОВА ЗАИСТА ПОСТОЈЕ!
©1990 The Walt Disney Company
All Rights Reserved.